

**Kvalitativ uppföljning av
kultursamverkansmodellen 2016**

Datum: 2017-04-19

Diarienummer: KUN 2017-00095

**Västra Götalandsregionen
Koncernkontoret**

Handläggare: Mari Nilsson & Sofia Lubian

Telefon: 076 788 26 95

E-post: mari.nilsson@vgregion.se**Till Statens Kulturråd**

Kvalitativ uppföljning av kultursamverkansmodellen 2016

Innehåll

1. INLEDNING	4
2. SCENKONST	5
2.1 MUSIK OCH MUSIKTEATER.....	5
2.1.1 Övergripande på musikområdet	5
2.1.2 Sammanfattning per verksamhet och samverkan	5
2.2 TEATER	9
2.2.1 Övergripande på teaterområdet.....	9
2.2.2 Sammanfattning per verksamhet och samverkan	10
2.3 DANS.....	13
2.3.1 Övergripande på dansområdet	13
2.3.2 Sammanfattning per verksamhet och samverkan	13
3. MUSEER OCH HEMSLÖJD	15
3.1 ÖVERGRIPANDE FÖR MUSEER OCH HEMSLÖJD	15
3.2 SAMMANFATTNING PER VERKSAMHET OCH SAMVERKAN	16
4. KONST- OCH KULTURFRÄMJANDE.....	24
4.1 ÖVERGRIPANDE FÖR KONST- OCH KULTURFRÄMJANDE VERKSAMHET	24
4.2 SAMMANFATTNING PER VERKSAMHET OCH SAMVERKAN	24
5. LITTERATUR OCH BIBLIOTEK	28
6. FILM.....	30
6.1 ÖVERGRIPANDE PÅ FILMOMRÅDET	30
6.2 SAMMANFATTNING PER VERKSAMHET OCH SAMVERKAN	31
7. ARKIV.....	32
7.1 ÖVERGRIPANDE FÖR FÖRENINGSAKIVENS VERKSAMHET OCH SAMVERKAN	32
7.2 SAMMANFATTNING PER VERKSAMHET OCH SAMVERKAN	33
8. SAMVERKAN	34
8.1 KOMMUNER OCH KOMMUNALFÖRBUND.....	35
8.2 CIVILSAMHÄLLET OCH DET PROFESSIONELLA KULTURLIVET	36
8.2.1 Stöd till aktörer i civilsamhället och det professionella kulturlivet	37
8.2.2 Överenskommelse mellan Västra Götalandsregionen och den sociala ekonomin.....	38
8.2.3 Kultur i Väst och Västarrvet samverkar med civilsamhället och det professionella kulturlivet	38
8.3 NATIONELLT OCH ÖVER LÄNSGRÄNSER	38
9. NATIONELLA OCH REGIONALA KULTURPOLITISKA MÅL	39
9.1 KVALITET	39
9.1.1 Västra Götalandsregionens arbete för att främja kvalitet	39
9.1.2 Sammanfattning av verksamheternas arbete för att främja kvalitet.....	40
9.2 KONSTNÄRLIG FÖRNYELSE	41
9.2.1 Västra Götalandsregionens arbete för att främja konstnärlig förnyelse	41
9.2.2 Sammanfattning av verksamheternas arbete för att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.....	42
9.3 LEVANDE KULTURARV SOM BEVARAS, ANVÄNDS OCH UTVECKLAS	44
9.4 VIDGAT DELTAGANDE.....	46
9.4.1 Kön, könsidentitet eller könsuttryck.....	46
9.4.2 Funktionsnedsättning	48
9.4.3 Etnisk och kulturell bakgrund.....	50

9.4.4 Nationella minoriteter.....	54
9.4.5 Barn och unga	56
9.4.6 Andra aspekter på vidgat deltagande.....	64
9.5 INTERNATIONALISERING	66
9.5.1 Västra Götalandsregionens arbete för att främja internationellt utbyte inom kulturlivet	66
9.5.2 Sammanfattning av verksamheternas arbete för att främja internationellt utbyte inom kulturlivet	67
BILAGA 1: 26 VERKSAMHETER I KULTURSAMVERKANSMODELLEN 2016.....	70
BILAGA 2: UPPFÖLJNING AV INSATSER I VÄSTRA GÖTALANDS REGIONALA KULTURPLAN 2016	71

1. Inledning

Västra Götalandsregionen (VGR) är en ledande kulturregion med landets största regionala kulturbudget. En stor del av de regionala satsningarna går till kulturinstitutioner med nationell och internationell lyskraft, de största är GöteborgsOperan och Göteborgs Symfoniker, Sveriges nationalorkester. Film i Väst skapar förutsättningar för att synliggöra Västsverige på vita duken och Västärvet en förvaltning för natur- och kulturarv. Det prioriterade målet i VGR är att deltagandet i kulturlivet ska öka.

Kultursamverkansmodellen berör 26 verksamheter i Västra Götaland inom följande konst- och kulturområden: professionell teater- dans- och musikverksamhet, museiverksamhet, biblioteksverksamhet, läs- och litteraturfrämjande verksamhet, konst- och kulturfrämjande verksamhet, regional enskild arkivverksamhet, filmkulturell verksamhet och främjande av hemslojd. Se vidare i bilaga 1.

Kultursatsningar i VGR inkluderar mer än så. Göteborgs ställning som evenemangstad är stark och under året har ett treårigt projekt avslutats med att regionalisera följande festivaler: Göteborgs Dans- och Teaterfestival, Göteborg Film Festival och Göteborg International Biennial for Contemporary Art. Flera musikfestivaler arrangeras också runt om i Västsverige, bland andra Kalvfestivalen, Aurora Music i Vänersborg, Valle Baroque och Old Ox i Skaraborg.

Civilsamhälle och folkbildning är viktiga arenor för ökad delaktighet i samhället och enligt SOM institutet var 79 procent av befolkningen i Västra Götaland medlemmar i någon typ av förening år 2015. VGR stödjer även 21 folkhögskolor och 10 studieförbund i Västra Götaland, som skapar förutsättningar för kultur och bildning med bredd och djup.

Kick-off för ny kulturplan engagerar brett

2016 tilldelade Statens Kulturråd VGR drygt 307 miljoner kronor med utgångspunkt i den nya kulturplanen 2016-2019. Kulturplanen är således grunden i kultursamverkansmodellen. I början av 2016 engagerade kick-off för den nya kulturplanen 2016-2019 över 80 aktörer. För att underlätta genomförandet av kulturplanen sammanställdes en färdplan för hur insatserna ska utvecklas och en kontaktlista över alla involverade. Denna omfattar förutom berörda kommuner och verksamheter även förvaltningarna Kultur i Väst och Västärvet. Se vidare i bilaga 2 för resultat från 2016 av utvecklingsinsatserna i kulturplanen.

Kvalitativ och kvantitativ uppföljning till Statens Kulturråd

Detta dokument avser att kvalitativt följa upp de verksamheter i Västra Götaland som ingår i kultursamverkansmodellen för 2016 utifrån de första sex frågorna i *"Kulturrådets riktlinjer för uppföljning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet"*. De sista åtta frågorna i riktlinjerna besvaras i en excelfil utifrån verksamheternas redovisningar av statistik i Kulturdatabasen för 2016. I rapporten *"Sammanfattning av kvantitativ uppföljning 2013-2016 till Statens Kulturråd"* presenteras resultaten från 2016 och även utvecklingen över tid berörs.

Disposition

Efter denna inledning sammanfattas verksamheten för följande konst- och kultur områden: scenkonst, museer och hemslojd, konst- och kulturfrämjande, litteratur och bibliotek, film samt arkiv. Även verksamheternas samverkan med olika aktörer beskrivs i detta kapitel. Därefter följer ett kapitel som berör VGRs samverkan med kommuner, civilsamhälle, professionellt kulturliv, nationellt och över länsgränser. Slutligen sammanfattas resultaten utifrån nationella och regionala kulturpolitiska mål: kvalitet, konstnärlig förnyelse, vidgat deltagande och internationalisering.

Dessutom inkluderas två bilagor. I den första bilagan listas de verksamheter som VGR tilldelat statliga medel till inom kultursamverkansmodellen. Den andra bilagan berör uppföljning av insatser för 2016 i Västra Götalands regionala kulturplan 2016-2019.

2. Scenkonst

2.1 Musik och musikteater

2.1.1 Övergripande på musikområdet

I Västra Götaland verkar flera scenkonstinstitutioner, vars uppsättningar och konstnärliga framgångar är omtalade både nationellt och internationellt. *Göteborgs Symfoniker* är Sveriges Nationalorkester och *GöteborgsOperans* målsättning är att bli ett av norra Europas ledande operahus. *Vara Konserthus* har satt kommunen Vara på Sveriges kulturkarta och är huvudman för det nationellt erkända Bohuslän Big Band. *Göteborg Wind Orchestra* är en av landets få professionella blåsorkestrar.

Insatser för att vidga deltagandet i kulturlivet prioriteras och ett numera välkänt initiativ från Göteborgs Symfoniker är den musikpedagogiska metoden El Sistema. Skapa är GöteborgsOperans kreativa verksamhet med inriktning på deltagande och lärande, för och av människor i alla åldrar oavsett bakgrund och funktionsförmåga.

En rapport om regionala styrkor och framtida möjligheter för musiken i Västra Götaland presenterades under året. Utredningen beaktar inte minst frågan om balansen mellan stad och land samt hur olika musikgenrer kan utvecklas i ett helhetsperspektiv. Utredningens förslag kommer att ligga till grund för Västra Götalandsregionens beslut under resten av kulturplansperioden inom musikområdet.

2.1.2 Sammanfattning per verksamhet och samverkan

GöteborgsOperan

"Varje gång någon ber mig berätta om GöteborgsOperans verksamhet inser jag hur komplex och omfattande den är. Det är näst intill omöjligt att få med alla små och stora projekt, dagliga utmaningar, publika möten, verksamhetsutvecklingens alla områden, turnéer och samarbeten." Ronnie Hallgren, VD för GöteborgsOperan i årsredovisning 2016

Inom GöteborgsOperan ryms opera, modern dans, musikal och konsert under ett och samma tak. Under året har föreställningar spelats på Stora och Lilla scenen i Göteborg, på Skövdescenen, vid turnéer i Västra Götaland och internationella gästspel. Förutom egna produktioner, spelades även gratisföreställningar i foajén, där solister, korister och orkestermusiker står i fokus.

GöteborgsOperans konstnärliga verksamhet har under året präglats av en mer ”klassisk” operasäsong än föregående år med Mozart, Puccini, Thomas, Verdi, Hallström och Bizet på repertoaren. En av produktionerna, det konsertanta framförandet av *Vikingarna* av Ivar Hallström, var första etappen i satsningen av svenska operor. Årets nya stora musikal var *Hair*, som blev en succé både hos kritiker och publik.

Under året har Sveriges Television (SVT) sänt GöteborgsOperans storsatsning operan *Notorious*, som baseras på Alfred Hitchcocks filmklassiker, med nyskriven musik av Hans Gefors och libretto av Kerstin Perski. GöteborgsOperans Orkester har också medverkat i en konsert direktsänd av Sveriges Radio P2 från Tommie Haglund Festival i Halmstad. BBC:s prisbelönta naturdokumentär *The Blue Planet* framfördes med livemusik framförd av GöteborgsOperans Orkester där kompositören själv, George Fenton, var dirigent.

För att skapa engagemang, öka tillgängligheten och bredda publikunderlaget utvecklas informationen via digitala och sociala medier. I slutet av året började GöteborgsOperan sända i mindre skala från den nya plattformen GOfilm och i början av 2017 kan allmänheten ta del av streamade sändningar.

Samverkan

GöteborgsOperan samverkar med flera aktörer för att nå och angå fler invånare.

- Antalet projekt i samverkan inom GO Skapa 2016 var 19 och här produceras olika kreativa projekt med deltagande och delaktighet som grund. ”*Detta innebär program för alla åldrar, nybörjare och scenkonstlärare, etablerade svenskar och nyanlända, personer med olika förmågor och förutsättningar.*” (Årsredovisning för GöteborgsOperan, sidan 15)
- Här ryms Sagofojé, Barn- och Diskantkör samt internationella kören i samarbete Röda Korset. Samverkan med kultursamordnare, Stadsbiblioteket och Världskulturmuseet medförde att fler barn och unga kunde ta del av föreställningarna.
- GöteborgsOperan samarbetar även med Share Music & Performing Arts, där samarbetet utgår ifrån att människor har olika sätt att uttrycka sig och att konstnärliga olikheter är värdefulla. Under 2016 har samarbetet bland annat resulterat i en gemensam sommarkurs, men också fokuserat på uppsökande arbete för att hitta artister för att framföra en ny opera ”*Shanghai*”, som kommer att ha premiär i april 2017.
- Dessutom har GöteborgsOperan varit värd för ett internationellt symposium och en nätverksdag *Inclusive Creativity Sweden: the impact of technology*, båda evenemangen var i samarbete med Share Music, University of Ulster i Irland, Kultur i Väst och RNM (Resurs Ny Musik).
- Läs mer om GO Skapa i kapitel 9.4 om vidgat deltagande, mer precist avsnitt 9.4.2 ”Funktionsnedsättning”, ”9.4.3 ”Etnisk och kulturell bakgrund” och 9.4.4 ”Barn och unga”.

Göteborgs Symfoniker

Göteborgs Symfoniker anses vara en av Europas främsta orkestrar. *”Vi har identifierat högsta konstnärliga kvalitet, starkt publikfokus, en ledande barn- och ungdomsverksamhet, samt finansiell och organisatorisk styrka som våra viktigaste framgångsfaktorer.”* (sid 4 i Årsredovisning 2016).

Göteborgs Symfoniker har haft många konstnärliga och publika framgångar under året och har även gästats av flera framstående dirigenter och solister. I juni framfördes för första gången Arnold Schönbergs gigantiska komposition Gurrelieder, som involverade över 300 medverkanden under ledning av förste gästdirigent Kent Nagano. Konserten spelades på Serneke Arena inför 3 500 personer, eftersom Konserthuset var för litet. Det var inga långa turnéer under året för Göteborgs Symfoniker, men spelade totalt elva konserter i Västra Götaland, varav sedvanligt minst tre gånger i Vara Konserthus. Dessutom gästspelade Göteborgs Symfoniker i Stockholm.

GSOplay, är Göteborgs Symfonikers digitala konserthus, där inspelningar är fritt tillgängliga och antalet visningar har ökat under 2016.

Göteborgs Symfoniker har under året gjort skivinspelningar med Jojje Wadenius (gitar/sång – en barnskiva), Kent Nagano (Strauss) och Truls Mörk (cello). Göteborgs Symfoniker har även spelat också in musiken till filmen Bamse och Häxans Dotter som hade världspremiär i december.

Verksamheten med barn och unga som publik och utövare har fortsatt att utvecklas under året, läs mer i kapitel 9 om ”Vidgat deltagande”, mer precist i avsnitt 9.4.5.

Samverkan

- Göteborgs Symfoniker är sedan starten för fem år sedan engagerade i El Sistema och samverkar därmed med kulturskolorna.
- Genom samverkan med Polstjärnekursen- och priset som arrangeras av Vänersborgs kommun, nås de mest ambitiösa unga musikerna i Sverige.
- Göteborgs Symfoniker samverkar även med Högskolan för scen och musik vid Göteborgs Universitet, men även med gymnasieskolor och folkhögskolor med musikinriktning.
- Göteborgs Symfoniker har ett väl utvecklat samarbete med det fria kulturlivet och fortsatte under året att reducera hyran för att stimulera frilansare att presentera sig i Konserthuset. Exempel på samarbeten är ensemblen Gagego!, GAS festivalen, jazzklubben Nefertiti och Planetafestivalen. Detta gör Konserthuset till en öppen arena för ett rikt och varierat musikliv.
- Göteborgs Symfoniker framförde den fullständiga versionen av Manfred Huppertz/Friz Langs Metropolis på Scandinavium i samarbete med Göteborg Film Festival.
- Göteborgs Symfoniker fortsätter samarbetet med Folkets Hus och Parker för att kunna sända konserter via biografer. En sändning av Bachs Juloratoriet till biografer gjordes i december.

Göteborg Wind Orhestra

Göteborg Wind Orchestra (GWO) är en professionell blåsorkester. Grunden är musik för symfonisk blåsorkester med en bred repertoar från klassisk till nyskriven konstmusik och även med bredare populärmusikaliska inslag. GWO arbetar även med konserter och aktiviteter riktade till barn och ungdomar.

GWO har under 2016 fortsatt att utveckla blåsmusiken och breddat verksamheten. Orkestern har arbetat med de egna musikerna, men även samarbetat med 74 gästande dirigenter, instrumentalister, solister, presentatörer eller ensembler.

En av årets produktioner spelades in av Sveriges Radio P2 och två produktioner släpptes på CD och i nya digitala distributionsformer ("Fångar en Ängel" med Timo Räisänen och "Lasse Dahlqvist i våra hjärtan").

Samverkan

GWO bidrar till att utveckla musiklivet i samverkan med lokala, regionala och nationella aktörer. GWO framhåller att det krävs lång framförhållning och kontinuitet för att nå publik utanför Kronhuset, som är basen för verksamheten. Kronhuset är för övrigt från mitten av 1600 talet och Göteborgs äldsta profana icke bostadsbyggnad.

- *A Tribute to Queen* lockade stor publik i Kronhuset, på GöteborgsOperan, på Göteborgs kulturkalas och på turné. GWO:s fyra julkonserter i Domkyrkan slog tidigare publikrekord.
- GWO samarbetade under året med ensembler från Högskolan för scen och musik vid Göteborgs universitet, Balettakademien, orkestergymnasiet i Vänersborg, kulturskolor i Västra Götaland, Brunnsbo musikklasser och Sveriges Orkesterförbund.
- Regionalt har GWO under året samverkat med Kultur i Väst när det gäller "Blåsmusikcentrum", samarbeten med amatörmusiklivet, exempelvis genom projektet Skolbussen, RESPEKT och samarbeten med olika musikutbildningar.
- Nationellt har GWO varit engagerade i att bygga upp ett nationellt nätverk för professionell blåsmusik med Kungliga Musikaliska Akademien som initiativtagare.

Vara Konserthus

"På Vara Konserthus blandas klubbkvällar med familjeföreställningar och skolföreställningar. Klassisk musik möter jazz, country, pop och rock. Det bjuds på dans, teater, opera, musikal och stå-upp-komik." (www.varakonserthus.se/om-oss)

I Vara Konserthus organisation ingår ensemblen Bohuslän Big Band som är konserthusets ambassadörer ute i världen genom flitigt turnerande. Barn och unga har prioriterats under året genom produktioner anpassade för målgruppen. Dessutom samlar ungdomsstorbandet Next Generation Big Band jazzintresserade ungdomar från hela Västra Götaland. Läs mer i avsnitt 9.4.4 "Barn och unga".

Under året har Bohuslän Big Band haft stor publikframgång med produktioner så som *Hasse och Tage* med Svante Thuresson och Anna Sise och ett samarbete med Viktoria Tolstoy och Samuel Ljungbladh.

Vidare gav storbandet ut en ny CD med sångaren Erik Gullbransson, *Frankly! A Tribute to Frank Sinatra*, med guldkorn ur Sinatras repertoar. Vid inspelningen medverkade Wermland Operas stråkar. Bohusläns Big Band har under 2016 även samarbetat med flera internationella artister såsom Joe Lovano, saxofonist från USA och Yoshiko Kishino, pianist från Japan.

Samverkan

Samarbete är förutsättningen för att kunna erbjuda unika gästspel med konstnärlig kvalitet på landsbygden.

- Vara Konserthus är andrascen för Göteborgs Symfoniker och under året har orkestern spelat tre konserter med framstående solister och dirigenter.
- Vara Konserthus har under 2016 även samarbetat med bland andra Stora Teatern i Göteborg, Malmö Opera, United Stage, Dansnät Sverige och Riksteatern.
- Se ovan för beskrivning av Bohusläns Big Band samarbete med internationella och nationella artister.
- För att stärka samarbetet med det fria kulturlivets aktörer har Vara Konserthus sedan 2012 utvecklat sin residensverksamhet och under 2016 har sju artister och grupper deltagit. Verksamheten syftar till att skapa förutsättningar för konstnärligt nyskapande genom att konserthuset ställer lokaler, ekonomiska och personella resurser till förfogande för utveckling och förverkligande av artistiska visioner. Residensverksamheten är väl förankrad lokalt och innebär bland annat att kommunens skolelever får möjlighet att möta framstående konstnärliga utövare inom flera konstnärliga uttryck.
- Förutom föreställningar i konserthuset, har Vara Konserthus varit arrangör för stadsfesten med ett brett utbud riktat till alla åldrar. Dessutom arrangerades nationaldagsfirandet i samarbete med Vara kommun och flera ideella föreningar i kommunen.

2.2 Teater

2.2.1 Övergripande på teaterområdet

Västra Götalands teaterlandskap omfattar både framstående institutioner och ett stort antal fria teaterproducenter. Flera teaterinstitutioner präglas av ett vidgat deltagandeperspektiv, som genererat upplevelser av hög konstnärlig kvalitet

På *Folkteatern* i Göteborg spelas teater med stark konstnärlig profil och här får även ung scenkonst och amatörteater plats på scen. Vidgat deltagande har även präglat *Göteborgs Stadsteaters* arbete, både med nydanande föreställningar och med en större medvetenhet kring jämställdhetsfrågorna hos alla anställda på teatern. Dessutom har en och annan utmärkelse tilldelats Backa Teater genom åren, som har fokus på den unga publiken.

Regionteater Väst är Sveriges största turnerande scenkonstinstitution för ung publik och har de senaste åren uppnått flera konstnärliga framgångar. *Borås Stadsteater* utmärker sig genom kontinuerligt arbete för att skapa en öppnare teater.

Göteborg Dans & Teater Festival pågick under tio dagar i augusti och omfattade 20 produktioner i 56 föreställningar på 15 olika scener. I år har festivalen gjort en nystart med en ändrad strategi för programläggningen genom att anlita ett curatorsteam. Festivalen besöktes av 12 841 personer och sålde 7 738 biljetter, vilket är det bästa resultatet i festivalens 22-åriga historia. I festivalen ingick även ett regionalt program på tre orter och en internationell konferens med fokus på scenkonstens roll i en föränderlig värld.

2.2.2 Sammanfattning per verksamhet och samverkan

Borås Stadsteater

Borås Stadsteater har under året fortsatt att fokusera på att vidga deltagandet, utveckla och fördjupa samarbeten. Under året har Borås Stadsteatern producerat sex egna produktioner. *De 39 stegen* blev en publiksuccé och utökades med fler föreställningar, medan *Romeo och Juliet* inte nådde samma framgång. Det har även varit två musikkvällar på Borås Stadsteater. Dessutom har flera föreställningar riktats mot barn och ungdomar, läs mer i avsnitt 9.4.4.

Samverkan

Borås Stadsteater har under året samarbetat med flera aktörer under året som mynnat ut i nya föreställningar präglade av medskapande.

- *Personer, platser och prylar* var ett samarbete med Stockholms dramatiska högskola och teaterföreningen Tåget.
- *Cabaret* var ett samarbete med Regionteater Väst och Balettakademien i Göteborg.
- Borås Stadsteater medverkade även i LÄNK, ett samarbete med Riksteatern. LÄNK innebar att unga amatörensembler fick möjlighet att spela nyskriven dramatik med handledning från teaterns ensemble.
- Borås Stadsteater har även tagit emot 16 gästspel under året, exempelvis *My Rhapsody in Blue* från Göteborgs konserthus, *Brel & Piaf* av Christoffer Wollter och Åsa Fång samt *Parasta Ennen* (finskt gästspel genom Riksteatern) och *Sabina Ddumba* som riktade sig till unga publik.

Folkteatern

Folkteaterns vision är *att vara den samtida teatern för den breda publiken* och att arbeta med kvalitativ scenkonst för vuxna och barn. Folkteatern vill ta tillvara scenkonstens potential att vara en orädd röst i samhället.

Folkteatern har under året producerat fem egna produktioner, fem samproduktioner och flera gästspel. Under året har Folkteatern arbetat om Lilla Scenen till en mer flexibel och experimentell scen med olika uttryck inom teater, dans, musik, debatter, podcast med mera. Detta kompletterar det som sätts upp på Stora Scenen. Folkteatern har även arrangerat Folkfest i foajén samt en rad samtal, debatter, en heldagsteaterdag om rädsla och utanförskap ("En dag om idag"). Folkteatern arbetar i nära samarbete med restaurang Folk, med musikakter som passar teaterns repertoar. Restaurangens inriktning på hållbar mat och dryck passar teaterns hela inriktning, något de också vunnit priser för.

Folkteatern har under året arbetat med nya vägar att nå publik, exempelvis genom nattrepetitioner. Mellan klockan 22-23 öppnas dörrarna till foajé och restaurang Folk och en kan komma och gå lite som en vill medan en repetition pågår på scenen. Folkteatern har även erbjudit after work tillsammans med restaurangen, med mat, dryck och föreställning. Resultatet är fullbokade föreställningar *Folkbokförarna* och *Marie Antoinette* och att en yngre publik hittar till Folkteatern

Folkteatern har även fokuserat på internt utvecklingsarbete under året, däribland värdegrund, arbetsmiljö och kommunikationsstrategi.

Samverkan

- Folkteatern har under året samproducerat fem produktioner, däribland *Sommarregler* tillsammans med Regionteater Väst och Angereds teater samt *Gruppen köper sig fri!* tillsammans med Stockholms Stadsteater.
- Folkteatern har även haft gästspel från Regionteater Väst och fria teatergrupper på Lilla Scenen, exempelvis Kulturens ABC, Konstkollektivet Snö, Die Bühne och Unga Folkteatern. Folkteatern har dessutom medverkat i Dans- och teaterfestivalen.
- Folkteatern har påbörjat ett samarbete med Trollhättans kommun, N3, mötesplats för ung kultur. En gemensam avsiktsförklaring och aktivitetsplan är upprättad, men samarbetet utvecklas något långsammare än förväntat.
- Folkteatern har även under året haft flera samarbeten med civilsamhället. Samarbetet med Stadsmissionen har inneburit fortsatta samtal och utbyten, dock inga produktioner.
- Folkteatern vill öka invånarnas tillgång till teatern genom samarbeten med Kvinnofolkhögskolan och förorten Biskopsgården. Det har även varit ett seminarium tillsammans med studieförbundet ABF om teaterns roll i samhällsutvecklingen.

Göteborgs Stadsteater

Göteborgs Stadsteater spelar föreställningar på scenerna på Götaplatsen och på Backa Teater.

Stadsteatern ska genom sina uppsättningar engagera, skapa debatt, roa och mana människor till eftertanke och därigenom utgöra en livskraftig nerv i Göteborgs kulturliv. Backa Teater gör främst föreställningar för elever i grund- och gymnasieskolan. (Årsredovisning 2016 för Göteborgs Stadsteater AB, sidan 2)

Göteborgs Stadsteater har under året erbjudit publiken 16 egna produktioner, varav 12 på Götaplatsen och fyra på Backa Teater. *Driving Miles* av Henning Mankell på Stora Scen blev en stor succé och fick utökas med fler föreställningar. Andra föreställningar på stora scen var *Alice i Underlandet* av Lewis Carolls, *Mephisto* av Ariane Mnouchkine efter roman av Klaus Mann och *Höstsonaten* av Ingmar Bergman. Även nyskrivna pjäser tar plats på scen, exempelvis *Det bästa av människan* av Bengt Ohlsson på Studion. *The Misfits* av Mattias Andersson hade urpremiär på Backa Teater i april och gästspelade sedan på internationella festivaler i både Bologna och Rennes. Detta är en del av det europeiska samarbetsprojektet Prospero, läs mer nedan.

Samverkan

- Elva gästspel spelats på Göteborgs Stadsteater, varav sju på Götaplatsen och fyra på Backa Teater.
- Flera gästspel var internationella och ingick i Göteborgs dans- och teaterfestival. *Vit kanin Röd kanin*, var ett gästspel i samarbete med Riksteatern och under en vecka med Shakespeartema gästspelade Romeo & Julia kören från Dramaten.
- Det internationella samarbetsprojektet Prospero bidrar till att utveckla den europeiska scenkonsten genom att tillsammans skapa föreställningar, gästspel och utbildningar.

Regionteater Väst

Regionteater Väst (RTV) producerar tillgänglig och utmanande scenkonst som är betydelsefull och underhållande för den unga publiken. I Uddevalla spelas teater och i Borås tar dansen plats på scen.

RTV har under året producerat sju nya dans- och teaterföreställningar, repriserat sju och genomfört omfattande turnéer i Västra Götaland samt gästspel nationellt och internationellt. RTV har slagit ett världsrekord i antal medskapare genom föreställningen *Världsrekordet* och arbetat med integration. Många gästspel har tagits emot på de egna scenerna i Uddevalla och Borås.

Den starka konstnärliga utvecklingen är grunden i verksamheten bredvid engagemanget i samhällsfrågor och barns villkor och livssituation. Som exempel kan lyftas *Troll i utkanten av samhället* som spelades på Scenkonstbiennal för barn och unga, Bibu, i Helsingborg.

Samverkan

RTV fungerar som kunskaps- och resurscentrum och samverkar med ett stort antal fria aktörer, institutioner och kommuner. RTV samarbetar och samverkar för att maximera den konstnärliga kvalitén, tillgängligheten och deltagandet.

- RTV samarbetade med Angereds Teater och Folkteatern i Göteborg i produktionen *Sommarregler* och med Borås Stadsteater i produktionen *Cabaret. Sleeping with the lights on* är ett skandinaviskt samarbete där RTV medverkat med nykomponerad musik, föreställningen gästspelade i Borås i början av 2017.
- Kommunavtalen, där ungefär 10 kommuner som tecknar avtal med RTV garanterar alla barn i grundskolan minst ett scenkonstbesök per elev och år, fungerar väl för både kommunerna och RTV. Strukturerna för att ta emot scenkonst på turné i skolorna i Västra Götaland stärks. Dessvärre råder det i många kommuner brist på lämpliga lokaler, brist på pengar till resor för barnen inom kommunen samt bristfälliga strukturer för att förmedla scenkonst till skolan. Detta påverkar negativt barnens möjligheter att ta del av utbudet de har rätt till.
- RTV har under året arbetat aktivt med att utveckla dialogen mellan scenkonsten och skolan. Till föreställningarna tas lärarprogram och samtalshandledningar fram som stöd för lärarnas förberedelse och efterarbete. RTV erbjuder även workshops i samband med föreställningarna. RTV samverkar även med Kultur i Väst, bland annat inom KLIV 2.0 (kultur och lärande i vardagen). Syftet är att undersöka hur skolan och kulturlivet kan samverka för att öka elevernas lärande.

- RTV är aktiva i många nätverk, bland andra *Trete*, en regional festival i Trollhättan och BUR gruppen i Uddevalla med kommun och Bohusläns museum för att utbyta information. RTV samverkar även med Kultur i Väst, Danscentrum, Teatercentrum och Riksteater Väst för erfarenhetsutbyte och utveckling av förutsättningar för att turnera i Västra Götaland.

2.3 Dans

2.3.1 Övergripande på dansområdet

Västra Götalandsregionens strategiska satsningar har resulterat i en bred infrastruktur för dans. GöteborgsOperans danskompani utmärker sig nationellt och internationellt. Regionteater Väst har Sveriges enda danskompani med fokus på barn och unga. Danskonsultenterna vid Kultur i Väst är engagerade i Dansnät Sverige som bidrar till att dans turnerar i Västra Götaland.

Under året har Västra Götalandsregionen slutit överenskommelser med Borås, Uddevalla, Vara och Vänersborg, för att subventionera sex kontinuerliga arrangemang av danskonst. Syftet är att öka publikintresset och efterfrågan för professionell dans, öka västsvenska danskompaniers möjligheter till gästspel, residens och turnéer i Västra Götaland samt att på sikt öka de ekonomiska resurserna till danskonsten. Insatsen är planerad att pågå med årliga satsningar under hela kulturplansperioden 2016-2019.

Göteborg Dans & Teater Festival pågick under tio dagar i augusti, läs mer under 2.2 Teater. Förutom de publika delarna i programmet har festivalen varit värd för EU-nätverket NXT STP, arrangerat workshops dels för professionella dansare och dels för funktionsnedsatta dansare tillsammans med danskompaniet SPINN.

2.3.2 Sammanfattning per verksamhet och samverkan

Göteborgs Operan

GöteborgsOperans danskompani är Nordens största och ett av Europas främsta med 38 dansare från hela världen. Sedan augusti 2016 är isländska Katrín Hall konstnärlig ledare för GöteborgsOperans Danskompani.

Danskompaniet har nått stora framgångar det gångna året. Årets teman var *gemensam/ensam* på våren och *ikoner och ikonoklasm* på hösten och flera nya kreationer har framförts av dansarna, däribland *Tranquil* av Saburo Teshigawara och *Kodak* av Alan Lucien Øyen. Konceptet *Northen (de) Lights* är en plattform för nutida danskonst med intentionen att vara både överraskande, utmanande och utforskande. Under året presenterade fem kreatörer fyra verk på Lilla scenen som ger bättre möjligheter till intimitet och närhet till publiken än Stora scenen.

Danskompaniets danskonst och vision idag handlar mycket om att ta både konstnärliga och fysiska utmaningar. Research och fördjupning är viktiga delar av skapandeprocessen. Arbetssättet kräver ett stort mått mod, mångsidighet och styrka från varje dansare.

Samverkan

Inom GöteborgsOperans avdelning Skapa produceras olika kreativa projekt med deltagande och delaktighet som grund, samt scenkonst med, för och av ett brett spektrum av människor. Nedan följer ett urval av aktiviteter i samverkan med andra aktörer under 2016.

- *100 % människa*, är ett projekt i samarbete med folkhögskolorna, som utgår från deltagande kvinnor och deras rörelser, tankar och erfarenheter. Arbetet redovisades på Kulturnatta.
- Dansmakarna är ett återkommande projekt där förskole- och lågstadielärare inspireras att göra koreografi utifrån barnens egna rörelser. Detta visas upp på Lilla scenen på Dansens dag.
- Skapa/Dans har även haft workshops och träffar med bland annat Spinn Unga, Passalen, Kulturskolan Centrum och Göteborgs Folkhögskola, samtliga är organisationer som arbetar med unga människor med funktionsvariationer.
- Läs mer om GO Skapa i kapitel 9.4 om vidgat deltagande, mer precist avsnitt 9.4.2 "Funktionsnedsättning", "9.4.3 "Etnisk och kulturell bakgrund" och 9.4.4 "Barn och unga".

Regionteater Väst

Regionteater Väst (RTV) har fokus på ung publik och har senaste åren samarbetat med både nationella och internationella grupper och koreografer. Oftast turnerar RTV i Västra Götaland, men repeterar och producerar dans i scenkonsthus i Borås, som också är gästspelscen för andra danskompanier. RTV Dans har under året uppnått flera konstnärliga framgångar, *Till Oz* nominerades till priset "Årets magi" på Scenkonstgalan, *Propreté* spelades på Scenkonstbiennal för barn och unga, Bibu, i Helsingborg och *Utmaningar* blev utvald att spela på prestigefyllda Tanzmesse i Düsseldorf. Detta visar att RTV:s verksamhet är unik utifrån nationellt och internationellt perspektiv.

Samverkan

RTV fungerar som kunskaps- och resurscentrum och samverkar med ett stort antal fria aktörer, institutioner och kommuner.

- Den interaktiva föreställningen *Matsalen* producerades i samarbete med GöteborgsOperan.
- Ashtar Dans, som startade sitt residens i Borås under 2015, hade premiär på sitt verk på Stora torget under Dansens Dag.
- Koreograf Carmen Olsson har haft residens i Uddevalla liksom MOA Kompani. Även fler, mindre residens, har beretts plats, trycket är hårt på RTV:s lokaler.
- Dans NU är ett nätverk i Uddevalla för att främja danskonst med representanter från RTV, kommun, skola, arrangerande föreningar.
- RTV har även avtal med ungefär 10 kommuner årligen och har utvecklat dialogen mellan scenkonsten och skolan, läs mer i avsnitt 2.2 "Teater". RTV är även aktiva i Dansnät Sverige.
- RTV samverkar även med gymnasieskolor och kulturskolor i Uddevalla och Borås. I Göteborg samverkar RTV med Svenska Balettskolan och Balettakademien samt med Dans- och cirkushögskolan i Stockholm.
- RTV samverkar även med folkhögskolor och *Silent Disco* har spelats på folkhögskolorna i Angered och Fristad.

Vara Konserthus

Vara Konserthus främjar professionell dans och presenterar sex-sju föreställningar årligen. Under året har Vara Konserthus fått ett utökat dansuppdrag från Västra Götalandsregionen som innebär ökade medel för produktioner, arrangörskap och publikarbete.

- Unga nyanlända haft workshop i streetdance och projektet avslutades med ett möte med streetdancekompaniet ”Twisted Feet”.
- Inom ramen för Dans- och Teaterfestivalen presenterades Batsheva Dance Company från Tel Aviv, Israel med föreställningen *Last Work*.
- Dansavtalen med ett antal estetiska program och Skara skolscen fortsätter med drygt 80 dansabonnenter.

Samverkan

Vara Konserthus har inget eget danskompani, utan all verksamhet sker i samverkan med andra aktörer, se ovan.

Kultur i Väst

Danskonsulenter inom Kultur i Väst är nationellt ansvariga för det fristående nationella nätverket Dansnät Sverige, som bidrar till turnéverksamhet i Västra Götaland.

Danskonsulenter har även utvecklat ett regionalt nätverk för communitydans, en metod där invånare får möjlighet att uttrycka sig med dans under ledning av professionella dansare eller koreografer.

3. Museer och hemslöjd

3.1 Övergripande för museer och hemslöjd

I Västra Götaland finns flera verksamheter inom samtida konst, design, natur- och kulturarv. Museerna har stor betydelse för människans livskvalitet, identitet och förståelse av samtiden. Museerna arbetar aktivt med att öka tillgängligheten, inspirera till lärande och eget skapande. Museerna är mötesplatser både för västsvenskar och turister. Museerna samverkar med flera aktörer i samhället exempelvis kommuner, näringsliv och civilsamhället. Digikult är en årlig konferens om digitalisering och kulturarv och under året har Västra Götalandsregionen (VGR) tagit fram en utvecklingsplan.

Västarvet är en regional förvaltning för natur- och kulturarv som gör historien levande genom museer, besöksmål och utställningar med stor spridning i Västra Götaland. Som regional resurs har Västarvet fokus på kulturmiljö, naturvård, arkeologi, konservering och slöjd.

Göteborgs museer ger perspektiv på människans historia och samtid genom utställningar, pedagogisk verksamhet och program. De fyra museerna kompletterar varandra i sina olika profiler och tillsammans förmedlar de bilder av staden och världen utifrån flera perspektiv: kulturhistoria, konst- och designperspektiv.

I Göteborg ligger också *Röda Sten Konsthall* som visar samtidskonst och här visas allt från måleri och fotografi till performance, video och ljudkonst.

På skärgårdsön Tjörn ligger *Nordiska Akvarellmuseet*, en plats för möten mellan konst, människor och natur. Utöver utställningar, har museet en bred pedagogisk verksamhet och ett stort utbud av kulturarrangemang.

Bohusläns museum i Uddevalla lockar flest besökare i Västra Götaland och här visas utställningar med konst, natur- och kulturarv.

Läckö Slott ger unika kultur- och naturupplevelser. Förutom utställningar, visningar och programverksamhet visas även opera på Stora Borggården varje sommar. I naturum Vänerskärgården – Victoriahuset får besökare kunskap om naturen.

Saab Car Museum i Trollhättan erbjuder samlingar med 120 bilar och möten med erfarna Saabveteraner.

Västergötlands museum i Skara är ett kulturcentrum med utställningar, föreläsningar och aktiviteter. Här finns över 10 000 år av landskapets historia gestaltad.

3.2 Sammanfattning per verksamhet och samverkan

Västarvet är en regional förvaltning för natur- och kulturarv. Västarvet driver besöksmålen Forsviks bruk, Göteborgs naturhistoriska museum, Lödöse museum, Slöjd & Byggnadsvård på Näås i Lerum, Vitlycke museum i Tanums världsarv och Vänersborgs museum. Från dessa orter och från Skara, Skövde och Borås utgår det regionala arbetet.

Västarvets verksamhetsidé är att göra historien synlig och berika vår livsmiljö för människors framtid och en hållbar samhällsutveckling. Uppgiften är att tillgängliggöra, levandegöra och förvalta, det rika natur- och kulturarvet i Västra Götaland. Västarvets arbete som regional kunskaps- och kompetensresurs beskrivs i 9.3 ”Levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas”

Västarvets publika verksamhet inriktas på att skapa värdefulla upplevelser och göra natur- och kulturhistorien tillgänglig, lärorik och inspirerande på museer och besöksmål.

I Världsarv Tanum, Västra Götalands enda världsarv, ligger *Vitlycke museum*. Här pågår ett intensivt platsutvecklingsarbete för Världsarv Tanum, i samverkan med bland annat Länsstyrelsen och Tanums kommun. Vitlycke museum och Världsarv Tanum marknadsförs på den internationella marknaden genom Turistrådet Västsverige. Ungefär 50 % av besökarna kommer från andra länder än Sverige.

Göteborgs naturhistoriska museum har samlingar av riksintresse. Museet håller årligen drygt 1000 program för skolklasser, vilket är i särklass flest av samtliga museer i Västra Götaland.

Lödöse museum är känt både nationellt och internationellt för sina arkeologiska samlingar från medeltidsstaden Lödöse och är ett uppskattat besöksmål i Götaälv dalen. Förbi denna historiska plats passerar Pilgrimsleden, en vandringsled i Västra Götaland som under kommande år ska utvecklas med museet i rollen som informationscentrum.

Forsviks Bruk är en välbevarad äldre industrimiljö i Karlsborgs kommun. Västarvet driver verksamhet på platsen och har i uppdrag att både utveckla och bevara den historiska miljön till ett attraktivt besöksmål i bred samverkan med föreningsliv och kommunen.

Vänersborgs museum arbetar genom programverksamhet och utställningar med att tydliggöra sin vetenskapshistoriska profil i ett internationellt och nationellt perspektiv. I det senare fallet sker det arbetet sedan 2014 till delar inom ramen för ett vetenskapshistoriskt museinätverk.

Slöjd & Byggnadsvård på Nääs i Lerums kommun är Västarvets resurscentrum för byggnadsvård och slöjd. I lokalerna finns butik, bibliotek och utställning. En omfattande kursverksamhet erbjuds årligen liksom rådgivning inom framför allt byggnadsvård.

Västarvets sju hemslöjdskonsulenter främjar bevarandet och utvecklingen av slöjd som kultur och näringsgren genom bland annat rådgivning, kurser, utställningar och nätverk. Hemslöjdskonsulenterna inriktar sig mot barn, unga, jämställdhet, mångfald och arbetet sker i samverkan med civilsamhälle, privata aktörer, kommuner, kultur- och utbildningsinstitutioner. Hemslöjdskonsulenterna har kontor i Borås, Göteborg, Floda och Skövde och är även med och driver besöksmålet och resurscentret Slöjd & Byggnadsvård på Nääs, se ovan.

Samverkan

Samverkan, samordning och regional överblick inom natur- och kulturarvsområdet är utmärkande för Västarvets arbetssätt. Exempel på samarbeten under året är:

- Västarvet samverkar med *kommunerna* i Västra Götaland. I de flesta fall utvecklas verksamheten vid besöksmål och museerna i nära samverkan med respektive kommun. Läs mer ovan. *Västarvet* arrangerade under 2016 så kallade "Arenadagar" i Dals Ed och Svenljunga/Tranemo i nära samverkan med kommun, föreningsliv och andra lokala aktörer. Kommunerna får även stöd med natur- och kulturhistorisk kompetens i deras plan- och bygglovsarbete. Läs mer i avsnitt 9.3 "Levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas" om Västarvets roll som regional kunskaps- och kompetensresurs.
- Västarvet samverkar med de *kommunala museerna* i "Museinätverk Väst". Syftet med nätverket är erfarenhetsutbyte mellan kommuner och region i frågor som rör natur- och kulturarv. Nätverket prioriterar frågor som berör samlingar och pedagogik.
- Västarvet har utvecklade och etablerade samarbetsformer med skolan. Läs mer i avsnitt 9.4.5 "Barn och unga"
- Västarvet har utvecklat samarbete med *universitet och högskolor* exempelvis genom att vara aktiv part i Kulturarvsakademin. Kulturarvsakademin styrgrupp består av representanter från Göteborgs universitet/CCHS (Centre for Critical Heritage Studies) och från flera kultur- och minnesinstitutioner som är verksamma i Västra Götaland, däribland Västarvet. Under året har organisationen och arbetssättet för Kulturarvsakademin utretts och förändrats. Kulturarvsakademin dag gick av stapeln i oktober med Faro konventionen i centrum.

- Västarvet har utvecklat samarbetet med *civilsamhället* i allmänhet. Västarvet samverkar även kontinuerligt med de fyra hembygdsförbunden och de tre hemslöjdsförbunden i Västra Götaland genom regelbundna möten, stöd och aktiviteter.
- Sticknätverket bildades av hemslöjdskonsulenter för 14 år sedan och idag har nätverket 500 medlemmar som på stickcaféer på olika platser i Västra Götaland och en gång om året möter de för gemensam träff. Ett träslöjdsnätverk har även initierats under året och arrangerat fyra träffar samt startat ett täljkafé i verkstan på Borås museum.
- Hemslöjdskonsulenter och Kultur i Halland – Slöjd samverkar med föreningen Väv i Väst. Under året har vävsymposiet Våga Väva Vilt! på Kulturhuset Blå Stället i Angered utanför Göteborg varit en gemensam satsning. Vävcaféer har också arrangerats i Skövde, Rydal och Grebbestad.
- Västarvet har drivit och samordnat projektet Industrimuseum *Västra Götaland* i samverkan med ett flertal aktörer, däribland Innovatum, Göteborgs Stadsmuseum, Borås Textilmuseum, Hembygd Väst, inklusive arbetslivsmuseerna och Maritimt i Väst. Under året har Prismavg.se publicerats som innehåller drygt 50 berättelser, 80 arbetslivsmuseer och ett hundratal industrihistoriska platser. Projektet avslutades vid årsskiftet, men samverkan fortsätter under namnet *Prisma Västra Götaland – samverkansplattform för industrisamhällets kulturarv*.
- Västarvet samverkar inom ramen för projektet ”Folkbildning och kultur i samverkan”. Under året har Västarvet erbjudit programmet ”Upptäck dina kvarter” för folkhögskoleelever.
- Västarvet samarbetar även med *näringslivet*, och har bland annat i samverkan arrangerat två slöjdmarknader och två försäljningsutställningar för slöjd.

Göteborgs museer

Göteborgs kommunala museer är Göteborgs konstmuseum, Göteborgs stadsmuseum, Röhsska museet och Sjöfartsmuseet Akvariet. Den publika verksamheten vid museerna; utställningar, program och pedagogisk verksamhet skapar möten mellan människor och ökar tillgängligheten till kultur. Under året har en översyn av museisektorns organisation påbörjats.

Göteborgs stadsmuseum berättar om staden från forntid till nutid. Den nya basutställningen *Värdefullt* är nominerad till priset ”Årets utställning 2016”, som delas ut av föreningen ”Forum för utställare”. Utställningen visas i det nyöppnade källarvalvet från 1700 talet och visar ovärderliga föremål ur museets samlingar som sällan är visade för allmänheten. Det finns andra värden än ekonomiska och därför samsas diamantringar, mynt med obrukbara träbitar och trasiga skor. Utställningen *Musiklivet Göteborg 1955-2018* bygger på material ur museets samlingar och en stor mängd unika inlån från privatpersoner.

Sjöfartsmuseet Akvariet utforskar livet under, vid och ovan vattenytan. Utifrån kulturhistoriska och naturhistoriska perspektiv tillgängliggörs havets kulturmiljöer och dess biologiska livsformer. Den populära utställningen om Sally Jones visades under året genom samarbete med Göteborgs Stadsbibliotek. Den egenproducerade utställningen *Bläckfisken – havsmonster och superhjälte* blev också en stor framgång, som i hög grad medverkade till att museet 2016 slog besöksrekord.

På *Göteborgs konstmuseum* samsas verk av mästare som Rembrandt, Picasso och van Gogh med samtida konstnärer som Charlotte Gyllenhammar, Klara Kristalova och Cajsa von Zeipel. Två utställningar vid konstmuseet under 2016 fick särskilt stor uppmärksamhet i media: *Kent Lindfors* och *Gränslöst. 1700-tal speglar i nuet*. Den senare utställningen visade flera föremål även ur Röhsska museets samlingar och är ett exempel på ett fruktbart samarbete inom museisektorn.

Röhsska museet är Sveriges enda museum för mode, design och konstslöjd. Röhsska museet firade 100-årsjubileum i september under fyra dagar med det övergripande temat *Samlande*. Museet har bland annat visat en *Lisa Larsson*-utställning som lockade många besökare. Det gjorde även *Joe Hedlund*-utställningen som uppmärksammades i nationell media.

I november beslutade kulturnämnden i Göteborgs Stad att stänga Röhsska museet för rekonstruktion och utveckling i 15 månader från 27 februari 2017. Syftet med stängningen är att skapa förutsättningar för hållbar arbetsmiljö och verksamhetsutveckling.

Samverkan

Göteborgs museer egenproducerar utställningar och programverksamhet varje år, men genom en rad samarbeten kan intressanta utställningar lånas in som har producerats av andra museer nationellt och internationellt. Särskilda satsningar som genomförs riktar sig främst till barn, unga och äldre. Framgångsrika projekt inom normkritik och tillgänglighet bedrivs också vid museerna. Arbetet sker i stor utsträckning i dialog och delaktighet med både brukare, samarbetsparter och andra experter.

Exempel på samarbeten under året är:

- Den populära utställningen om Sally Jones visades under året genom samarbete mellan Sjöfartsmuseet Akvariet och Göteborgs Stadsbibliotek. Utställningen nådde genom samarbetet en stor och delvis museiovana besökare.
- Utställningen *Gränslöst. 1700-tal speglar i nuet* visades på Göteborgs konstmuseum och inkluderade flera föremål ur Röhsska museets samlingar.
- Göteborgs stadsmuseum har flera samarbeten inom programverksamheten, exempelvis i samarbete med *Senior Göteborg*, *ABF* och nätverket *Att åldras tillsammans* arrangerat serien *Berätta mera*. I samarbete med Folkuniversitetet har museet även genomfört tre utbildningsserier med fokus på arkeologi, fotografi och Göteborgs historia. Tillsammans med Göteborgsregionens kommunalförbund, Chalmers arkitektur och samhällsbyggnad, Göteborgs Universitet, Mistra Urban Futures och Göteborgs Stad S2020 har museet arrangerat föreläsningsserien *Mellanrum* med fokus på stadsutvecklingsfrågor, arkitektur och den hållbara staden.
- Kulturmiljöenheten vid Göteborgs stadsmuseum är aktiv part i planeringsprocesser för stadsutveckling vid Göteborgs Stad.

- Inom ramen för jubileumssatsningen *Göteborg berättar* har Göteborgs stadsmuseum tagit stadsvandringskartor på sex olika språk i samarbete med S2020, Integrationscentrum Göteborg och social resursförvaltning. En rad berättartillfällen har iscensatts runt om i staden på äldreboenden, stadsdelsbibliotek och Kulturkalaset i samarbete med Göteborg & Co. Berättelser samlas in och blir även en del av Göteborgs Stads webbplats *Min stad*.

Röda Sten Konsthall (RSK) i Göteborg visar samtidskonst och under året har RSK arbetat med en och samma tematik som utgångspunkt: Antropocen. Med utställningar, föreläsningar och program har begreppet och tidsåldern Antropocen och människans roll i historien undersökts utifrån en mängd olika infallsvinklar. Tre utställningar har producerats under året: en separatutställning med den finska konstnärssduon IC-98, en samlingsutställning med titeln *Surfacing Earth* och en utställning som producerats under residensverksamheten AIR med den turkiska konstnären Pinar Yoldas.

RSK har under 2016 haft omfattande pedagogiska aktiviteter som riktar sig till olika målgrupper. Läs mer i avsnitt 9.4.3 om aktiviteter som riktar sig till barn och unga. Vuxna besökare har kunnat ta del av föreläsningar, konstnärssamtal och visningar med workshops. Exempelvis var det kreativa workshoppar med eget skapande för vuxna varje onsdag under sommaren.

Samverkan

Utöver separatutställningar har utställningar presenterats i samarbete med andra aktörer som exempelvis Akademien Valand, Konstrundan i Majorna och Kulturskolan centrum. Samtliga utställningar och produktioner visade att RSK har kompetens att genomföra kvalitativa utställningar med konstnärer av internationell dignitet.

RSK är sedan 2006 huvudman för Göteborgs Internationella Konstbiennal (GIBCA), som vartannat år fyller Göteborg med samtidskonst från hela världen. Genom GIBCA Extended samverkar RSK kontinuerligt med många aktörer och samtal förs hur GIBCA kan utvecklas.

Genom projektet *Folkbildning och kultur i samverkan* genomfördes 19 speciellt utformade aktiviteter tillsammans med grupper från de folkhögskolor som deltar i projektet, däribland Göteborgs folkhögskola och Nordiska folkhögskolan.

Nordiska Akvarellmuseet (NAM) på skärgårdsön Tjörn är en plats för möten mellan konst, människor och natur. Museet har även fem gästateljéer som stimulerar till möten med och mellan konstnärer och bidrar till kreativ utveckling. Utöver utställningar, har museet en bred pedagogisk verksamhet och ett stort utbud av kulturarrangemang.

Under 2016 har NAM producerat sex utställningar, däribland en helt ny utställning i Europa om animerad film: *Disney – Konsten att berätta*. Utställningen utforskade hur Disney omtolkat många traditionella myter, legender och sagor och gick sedan vidare på turné i Europa. NAM har också visat en utställning med bilder av Birgit Broms, som hade förmåga att fånga rörelse och frihetskänsla i sina verk. I anslutning till denna utställning presenterades ett urval av museets samling där temat rörelse återkom i olika skepnader.

Mångfalden i utställningarna under 2016 har präglat de konstpedagogiska arbetet och vitt skilda konstnärskap har undersökts. Konsten att berätta med bilder har präglat det pedagogiska arbetet. NAM har också undersökt bildens kraftfulla förmåga att gestalta rörelse. NAM har under året fortsatt att utveckla formerna för mötena med besökarna genom exempelvis visningar, fördjupnings-material, filmer, öppna verkstäder, kurser för vuxna och barn, däribland sex konstnärsledda kurser.

Samverkan

NAM samverkar med flera aktörer med utställningar, konstpedagogik och övrig programverksamhet.

- NAM producerar utställningar i samverkan med andra aktörer, exempelvis inleddes året med en utställning med internationell samtidskonst på papper med inlån från "Centre Pompidou Paris". Även Disney-utställningen visades i samarbete med "Animation Research Library" i Los Angeles.
- Samarbetet med Tjörns kommun i allmänhet och skolan i synnerhet har breddats och fördjupats, läs mer i avsnitt 9.4.5 "Barn och unga". Parallellt har NAM arbetat inom nätverk på olika nivåer.
- NAM samarbetar sedan 2014 med Göteborgs universitet i "Studier Av Konstnärligt Seende" (SAKS). Bakgrunden är att det saknas högre utbildning för konstpedagoger i Sverige. Under 2016 har NAM arrangerat ett nordiskt seminarium om forskningen med utgångspunkt i frågan: "Vad är konstnärligt seende och vad kan man lära på ett museum?". 14 forskare, professorer, konstnärer och konstpedagoger från Norden medverkade. Seminariet resulterade i en skrift som kommer att tryckas 2017, i samband med ett uppföljande seminarium om boken och forskningen.
- NAM samarbetar kontinuerligt nära Södra Bohuslän Turism AB, Turistrådet Västsverige, Göteborg & Co för att stärka Bohuslän som ett besöksmål för kultur och konst. Museet arbetar även nära andra aktörer inom olika näringar för att stärka platsen, naturupplevelser, konsten och aktiviteter. NAM har samarbetat inom gruppen "Turistrådet & Expedition Bohuslän", där sju verksamheter med över en miljon besökare årligen nu tillsammans ska locka besökare utifrån. NAM samarbetar också med Tjörn Triathlon och Tjörns kommun i projektet *Världens svettigaste konstrunda*.

Bohusläns museum i Uddevalla är ett kulturcentrum med ett stort programutbud, utställningar, föreläsningar, musikaftnar och temadagar. Under 2016 visades åtta basutställningar och 19 tillfälliga utställningar. Årets utställningar berörde skiftande ämnen; från *Folkhemmet* till flyktingsituationen i världen idag i *Flykt*, från *Islandsfisket* till svensk design i *Sigvard Bernadotte*, från internationell samtidskonst i *Nature morte* till *Elevutställningen*.

Samverkan

Bohusläns museum är en resurs för flera aktörer i samhället: för civilsamhället som kunskapsorganisation, för skola/utbildning en plats att söka kunskap från och som en arena för livslångt lärande samt en resurs för kommunerna i dess kulturmiljöverksamhet.

- Bohusläns museum har visat flera utställningar i samverkan med olika externa partners – ABF, Matildaskolan, Äsperödsskolan, Föreningen Vrångsholmen, Runntångens boende på Tjörn med flera.

- Genom regional samverkan i *Big six, Destination Uddevalla* och med Turistrådet Västsverige stärktes marknadsföring regionalt, nationellt och internationellt.
- Bohusläns museum ger stöd till kommunernas samhällsplanering genom ungefär 300 yttranden över planer och bygglov under 2016. Museet har även haft fortsatt dialog med tre kommuner om kulturarvsarbetets inriktning och omfattning.
- Under året har projektet *Kulturarv och Klimatförändringar* slutförts, ett samarbetsprojekt mellan Bohusläns museum, Västärvet, kulturmiljö Halland och Länsstyrelserna i Västra Götaland och Halland. Det färdigställda materialet finns också i ett digitalt kartverktyg www.kulturarvklimat.se.
- Bohusläns museum har även påbörjat ett nytt projekt, *Ekomuseum 2.0*, tillsammans med de norra kommunerna och Östfoldmuseerna för att utveckla den digitala sidan av Ekomuseum Gränsland.
- Samverkan med Bohusläns hembygdsförbund har fördjupats under året. Arbetet har grundats i den *Europeiska landskapskonventionen* (ECL) och med betoning på delaktighet i landskapets utformning. Bohusläns museum samverkade även inom andra områden med hembygdsrörelsen exempelvis *Mat i tusen år*, *Trädgårdsresan*, *Hembygd 2.0*.
- Ungefär 70 procent av museets omfattande programverksamhet utgörs av arrangemang av studieförbunden och andra organisationer i civilsamhället.

Läckö Slott ger unika kultur- och naturupplevelser. Förutom utställningar, visningar och programverksamhet visas även opera på Stora Borggården varje sommar. I naturum Vänerskärsgården – Victoriahuset får besökare i alla åldrar kunskap om naturen. Det finns även möjlighet med expeditioner till Lurö och Djurö nationalpark.

Samverkan

- Sommaren 2016 spelades 13 föreställningar av en nyskriven opera efter romanen "Det går an" från 1839 av Carl Jonas Love Almqvist. Projektet var ett samarbete med Malmö Opera.
- För andra året i rad öppnades slottsportarna för Läckö Visfestival, med bland andra Caroline af Ugglas, Pernilla Andersson och Sven-Bertil Taube. Samarbete med ideella krafter är en förutsättning för festivalen.
- Läckö Slott har etablerat samarbete med Rörstrands Museum och under 2016 visades utställningen "Rörstrand – 290 år".
- Under året har samarbete inletts med de västsvenska slotten Gunnebo, Nääs, Tjolöholm och Läckö.
- Läckö Slott har etablerade samarbeten med universitet och högskolor, däribland
 - Göteborgs universitet (institutionen för kulturvård och högskolan för scen och musik)
 - Uppsala universitet (kandidatprogrammet inom kulturentreprenörskap)
 - Högskolan i Dalarna (institutionen kulturgeografi och turism)
 - Campus Lidköping
 - Genom ett stort behov av säsongspersonal har Läckö Slott gett goda möjligheter att efter avslutad utbildning etablera sig på arbetsmarknaden.
- Läckö Slott och naturum har ett ambitiöst skolprogram som har arbetats fram med stöd från sponsorer från näringslivet och i samarbete med skolor i Lidköpings kommun. Läs mer i avsnitt 9.4.5 "Barn och unga".

- Läckö Slott och naturum har etablerade samarbeten med två studieförbund: NBV Väst och Studieförbundet. Samarbetet berikar programverksamheten genom samtal om natur- och kulturarv.
- Samarbete med Turistrådet Västsverige har bidragit till fler besök från journalister och artiklar om Läckö Slott och naturum.

Saab Car Museum är en del av Innovatum Science Center och erbjuder samlingar med 120 bilar och möten med erfarna Saabveteraner. Under året har det varit utställningar med tema "Bilismen", "Saab Talladega 30 år" och "Saab generation till generation". Det har också varit flera seminarier under året bland annat med tema "Den planerade Bilstaden" och "Paradigmskifte från olja till el". Saab Car Museum har deltagit vid flera rally under året, däribland Rally Sweden, Tjolöholm Classic Car Show, Midnattssolsrallyt i Vimmerby och Höstrallyt i Trollhättan.

Västergötlands museum i Skara är ett kulturcentrum med utställningar, föreläsningar och aktiviteter. Här finns över 10 000 år av landskapets historia gestaltad. Strax intill museet ligger friluftsmuseet Fornbyn med ett tjugotal byggnader från 1800 talet. Under 2016 har en ny överbyggnad i Varnhem färdigställts. Heljesgården har varit stängd för besökare under året och utretts mot bakgrund av minskad verksamhet och eftersatt underhåll.

Under året har Västergötlands museum visat tolv utställningar. Utställningarna riktades flera målgrupper, såsom barnfamiljer, fågelentusiasterna som besöker Trandansen, personer med intresse för militärhistoria och TV-spelfantasterna. Fotoutställningen "Imagine" av Erik Johansson öppnade dörren för nya (unga) besökare.

Västergötlands museum har omfattande programverksamhet med ett sjuttital aktiviteter under året som arrangeras i samverkan med flera aktörer. 26 kvällsöppna onsdagar fylldes med musik, föredrag eller visningar. Bland de mest välbesökta och populära hörde Nostalgikvällen i Fornbyn och Kulturnatten. Även vissa föredrag lockade många besökare, bland annat Mark Isitts föredrag om arkitekturen i städerna i det forna Skaraborg.

Samverkan

Utställningar och programverksamhet arrangeras ofta i samverkan med andra aktörer, läs mer ovan. Västergötlands museum är även en efterfrågad kunskapsorganisation för kommuner, civilsamhälle, näringsliv, folkbildning och universitet.

- Under året har en avsiktsförklaring skrivit mellan Skara kommun, Skara Pastorat och Västergötlands museum om hur framtida samarbete ska utveckla Varnhem till besöksmål. Under året färdigställdes en överbyggnad som ska skydda den tidigkristna kyrkogrunden i Varnhem. Projekteringen för två basutställningar kring Varnhem påbörjades också under året.
- Västergötlands museum får uppdrag från bl.a. Skara kommun och Svenska Kyrkan i frågor som rör kulturmiljö. Under året har 84 utredningar, utgrävningar, förundersökningar, besiktningar, ärenden och andra uppdrag genomförts.

- Västergötlands museum har etablerat samarbete med Göteborgs universitet och Högskolan i Skövde. Samarbetet har under året resulterat i en utställning om samtidsarkeologi och ett lokalthistoriskt seminarium. Samarbete sker även inom ramen för Varnhem.
- Västergötlands museum arrangerar flera pedagogiska aktiviteter i samarbete med skolan, läs mer i avsnitt 9.4.5 "Barn och unga".
- En av två nybildade brukargrupper arbetar med genomlysning av material med ambrotyper från mitten av 1800 talet. Med hjälp av släktforskning hittas namn och berättelser som går att koppla till de avporträtterade. Resultatet kommer att bli en utställning med fotografier och berättelser som kommer att visas på museet under 2017.

4. Konst- och kulturfrämjande

4.1 Övergripande för konst- och kulturfrämjande verksamhet

I Västra Götaland finns flera aktörer med uppdrag att främja invånarnas tillgång till konst och kultur. I praktiken genomförs många projekt i samverkan mellan aktörerna. Det är olika inriktning för de konst- och kulturfrämjande verksamheterna, KulturUngdom och konsulenterna inom Göteborgs Stad har en ung målgrupp. Kulturakademin Trappan syftar till att stärka det professionella kulturlivet. Det gör även Riksteatern Väst, men med ett större fokus på civilsamhället. Kultur i Väst har flera målgrupper för sin verksamhet.

4.2 Sammanfattning per verksamhet och samverkan

Kultur i Väst

Kultur i Väst är en kulturförvaltning inom Västra Götalandsregionen (VGR) som ska stödja och utveckla kulturlivet i Västra Götaland.

Samverkan

Kultur i Väst har bred kompetens inom flera konst- och kulturområden och arbetar i samverkan med andra aktörer, däribland kommuner, kulturinstitutioner, det fria kulturlivet och civilsamhället.

588 aktiviteter under 2016

Sammanlagt 588 aktiviteter av olika karaktär och omfattning har genomförts under året. Detta har skett inom verksamhetsområdena arkitektur, arrangörsutveckling, barn & unga, bibliotek, dans, film, jämställdhet, kommunikation, konst, konststartsövergripande, litteratur, musik, kultur- och samhällsutveckling, teater och tillgänglighet. Till detta kommer de övergripande perspektiven om ökad internationalisering och mångfald inom kulturlivet. Kultur i Väst beskrivs i flera andra kapitel, läs mer om danskonsulenternas arbete i avsnitt 2.3, filmkonsulenternas arbete beskrivs i kapitel 6 och litteratur och bibliotek är tema för kapitel 5. Slutligen berörs flera aspekter av vidgat deltagande i avsnitt 9.4, däribland interkulturell dialog, tillgänglighet, barn och unga.

Regional strategi för arrangörsutveckling, Arts & Audiences och Körcentrum Väst
Kulturarrangörer är en förutsättning för ett levande kulturliv. Kultur i Väst synliggör arrangörers värde och stärker möjligheterna till att arrangera kultur i Västra Götaland. Arbetssätten är bland annat rådgivning, kunskapsspridning, fortbildning, utvecklingsprojekt och nätverksbyggande.

Kultur i Väst och Regionteater Väst har tagit fram en regional strategi för arrangörsutveckling. Fokus är vidgat deltagande, ökad samverkan, kunskapsspridning och strukturutveckling.

Under året var Kultur i Väst värd för den nordiska publikutvecklingskonferensen Arts & Audiences med tema "Leading Transition" om hur kulturen kan bli en självklar del i sociala omvandlingsprocesser. Konferensen är en internationell mötesplats för aktörer som vill hitta nya vägar att använda sig av publikutveckling inom den egna verksamheten. Konferensen blev en framgång och markerade startskottet för ambitionen att etablera Kultur i Väst som ett nationellt centrum för publikutveckling.

2016 var första året för det nystartade Körcentrum Väst, som fyller ett stort behov och snabbt etablerat sig i kör- och musiklivet i Västra Götaland.

Internt utvecklingsarbete

Parallellt med utåtriktade verksamheten har förvaltningen under året arbetat med ett omfattande utvecklingsarbete kring strukturfrågor, roller och mandat, uppföljning och analys samt kommunikation. Målet för utvecklingsarbetet är förbättrad arbetsmiljö och ökad effektivitet.

Göteborgs Stad dans- och teaterkonsulenter

Dans- och konstkonsulenterna i Göteborgs Stad främjar barn- och ungdomskultur i förskola och skola. Målet är att säkra barns rätt till konst och kultur, stimulera kreativitet och stärka såväl barns perspektiv som barns delaktighet och inflytande.

Konsulenterna ingår i enheten Barnkultur, som bedriver ett kontinuerligt arbete för att öka tillgängligheten till kultur och skapa goda förutsättningar att nå ut till alla barn i Göteborg oavsett sociala, ekonomiska och intellektuella samt fysiska förutsättningar. Arbetet sker genom att främja, utveckla och samordna, kulturverksamheter för barn och unga, hyra ut instrument, samt att sprida information om kulturutbudet via samordnare i stadsdelarna.

Samverkan

Konsulenterna samverkar bland annat med kultursamordnare, kulturombud i förskola och skola, pedagoger och producenter för barn och unga i Göteborg. Dessutom förmedlas kontakter och information till barnens företrädare och kulturproducenter inom såväl institutioner som det fria kulturlivet. Kultursamordnare och lokala kulturombud är viktiga för en god förmedling, exempelvis för att skolornas kulturengagemang ska öka.

Aktiviteter 2016

- Kulturterminen är en utbudskatalog för alla som är intresserade av barn- och ungdomskultur, till exempel pedagoger, kultursamordnare, kulturpedagoger, elever och vårdnadshavare.
- Karnevalskonst med kreativ dansworkshop på Röhsska museet och barntåg under Barnens Hammarkullekarneval.
- Expand är ny mötesplats för danskonst för barn och unga i samarbete med Kultur i Väst, Frölunda Kulturhus och Danscentrum Väst.
- Myran är ett konstpedagogiskt projekt kring en offentlig skulptur för förskolebarn.
- LjusLab är ett innovativt utvecklingsprojekt mellan konstkonsumenten, GöteborgsOperan, Riksutställningar och White. LjusLab var en interaktiv föreställning för ca 1000 barn i Bergsjön under fem veckor.

Riksteatern Väst

Riksteatern Väst är en av landets regionala teaterföreningar med 30 aktiva arrangörsföreningar. Organisationen är verksam i 36 av regionens 49 kommuner. Verksamheten vilar främst på tre ben, turnéläggning, publik- och arrangörsutveckling. Riksteatern Väst har ett särskilt uppdrag från VGR att arbeta med turnéläggning av fria grupper, vilket har resulterat i 15 turnélagda produktioner under året. Generellt har 103 Riksteaterföreställningar arrangerats i väst varav 17 dansföreställningar, vilket är en ökning från tidigare år.

Samverkan

- Riksteatern Väst har under 2016 deltagit i projektet Bron tillsammans med Teatercentrum, Danscentrum Väst och Musikcentrum Väst. Syftet med projektet var att skapa bättre möjligheter för turnerande scenkonst genom tydligare samverkan mellan arrangörer och producenter utifrån ekonomi, lokaler, planering, uppdrag och repertoarläggning.
- Under året har Riksteatern bjudit in föreningar och kulturskapare till workshops med fokus på projektutveckling utifrån Kulturrådets satsning ”Kreativa platser”. Arbetet har resulterat i ett flertal projektansökningar från Västra Götaland.

KulturUngdom

KulturUngdom är en ideell förening med uppdrag från VGR att stödja och främja ungdomars möjligheter till eget skapande, egna projekt och egna kulturarrangemang inom flera konst- och kulturområden. Totalt antal publik och deltagare uppgick 2016 till 102 215, en ökning med åtta procent jämfört med föregående år. 43 (av 49) kommuner i Västra Götaland var berörda av KulturUngdoms verksamhet under 2016.

Exempel på verksamhet under 2016 är Musik Direkt, Ung kultur möts, Angeläget med flera. För resultat av K-pengar, snabba slantar för ungas egna projekt och arrangemang, se vidare 9.4.5 om att vidga deltagandet för barn och unga.

Aktiviteter 2016

Imagine Sweden är det nya namnet för Musik Direkt och 98 akter anmälde sig till musiktävlingen och 71 fick plats på scen. För första året av tre arrangerades Riksfinalen i Uddevalla, ett samarbete med Jeunesses Musicales Sverige, Uddevalla kommun, Sveriges Ensamkommande Förening (SEF) och unga arrangörer.

Ung Kultur Möts (UKM) är en scen, ett galleri och en mötesplats för unga kreatörer och arrangörer mellan 13-20 år och 2016 arrangerade 13 kommuner tio lokalfestivaler runt om i Västra Götaland och Regionfestivalen tog plats i Alingsås. Årets Riksfestival besöktes av unga från hela Sverige och arrangerades i samarbete med Alingsås kommun.

Sista året med projekt Angeläget, som fokuserar på eget skapande och mänskliga rättigheter. Sedan starten 2004 har unga från hela Sverige skickat in närmare 800 dokumentärer till nationella filmtävlingen. Mer än 30 000 personer har besökt ett 50 tal skolfestivaler i Västra Götaland och närmare 10 000 elever har skapat innehåll.

KulturUngdom verkar inom flera konst- och kulturområden och nedan följer exempel på aktiviteter inom musik, film och konst.

- Musik: 202 speltillfällen i 20 länder för unga musiker från Västra Götaland med spelningar i USA, Kanada, Ryssland och Brasilien.
- Film: Samarbetet med Göteborg Film Festival har fortsatt genom KulturUngdom Filmdag samt initierat och genomfört Skaraborgs Filmfestival UNG FILM.
- Konst: I projektet *Are Human Rights Depending on Human Wrongs*, möttes unga från Västra Götaland och Tyskland för att skapa en konstutställning tillsammans. Efter en mindre turné i Västra Götaland flyttade utställningen till Svenska ambassaden och konsthallar i Berlin, för att slutligen landa på Universitetet i Bonn.
- Ramaskri är ett projekt där unga kulturutövare möter kulturarvsplatser och startar en skapandeprocess på temat platsens unicitet, mod och civilkurage.

Samverkan

Under 2016 har KulturUngdom samarbetat med Kultur i Väst, kultur och fritidsförvaltningar, studieförbund, föreningar, kulturarvsplatser, konstskolor, asylboenden nätverk. Exempel på nya samarbeten är:

- Sveriges Ensamkommandes Förening (Uddevalla och VGR) – samarbete kring Imagine festivalen och Songlines projektet.
- GangSheBang (Bergsjön) – samarbete kring projektansökan för hiphopplattform för tjejer.
- Modern Cocktail News (Borås) en förening som gör webb-TV och samarbetet berörde Göteborg Film Festival.
- TikiTut (Bergsjön) en förening för turism och med fokus på ungas etablering.
- Bollebygd Pride (Bollebygd).
- Somaliska Ungdomsutvecklingsföreningen (Angered) med filmsamarbete.
- Hillefors grynkvarn, Åremma kvarn och Strömforsbruk - kulturarvsplatser med föreningar i Västra Götaland.
- Kulturbolaget – tre konserter för unga på Trädgården i Göteborg.

Kulturakademin Trappan

Under 2016 har Kulturakademin Trappan bildat ideell förening och i samband med omorganisationen antogs en ny vision för verksamheten. ”Kulturakademin Trappan ska vara Sveriges resurscentra för kompetensförsörjning och kompetensutveckling för professionella verksamheter och individer inom scenkonst, musik, film och tv.”

Kulturakademin Trappan erbjuder kurser, workshops och föreläsningar med såväl spets som bredd för professionellt verksamma oavsett anställningsform. Kulturakademin erbjuder också mötesplatser i form av branschdagar och frukostmöten med omvärldsbevakning och möjlighet till nätverkande som ökar möjligheten till jobb och nya constellationer. Kulturakademin Trappan tillämpar ett rättighetsbaserat arbetssätt.

Under 2016 har Kulturakademin Trappan arrangerat 27 aktiviteter för 598 deltagare varav 68 procent kvinnor. Aktiviteterna har bestått av 18 kurser/workshops, tre branschdagar, tre nätverksträffar och två mentorsprogram i samarbete med Högskolan för scen och musik. 110 frilansare har anlitats i kursverksamheten varav 54 procent kvinnor

Samverkan

Kulturakademin Trappan samverkar genom sin unika constellation som ideell förening med Film i Väst, GöteborgsOperan, Regionteater Väst, Teater Halland, Göteborgs Symfoniker och Folkteatern. För att vara en angelägen och branschnära aktör har ett strategiskt råd bildats, som består av 26 verksamheter inom scenkonst, musik, film och TV som stödjer styrelsen i det långsiktiga arbetet.

Utöver Kulturakademin Trappans övergripande samverkan har en omlokalisering medfört möjligheter till nya och utvecklande samarbeten. Under 2016 har verksamheten flyttat in i nya lokaler och ingår där i ett kulturkluster tillsammans med Riksteatern Väst, Danskompaniet Spinn samt ett antal fria professionella grupper och bolag. Danskompaniet Spinn har dessutom en studio som är helt tillgänglighetsanpassad.

5. Litteratur och bibliotek

Att stärka litteraturens ställning, främja läsandet och bibliotekens utveckling är en angelägen fråga för Västra Götalandsregionen (VGR). Inom Kultur i Väst finns konsulenter för litteratur och bibliotek samt att VGR även har flera olika stöd däribland till författare och översättare, förlag, litterära arrangörer, bibliotek och läsfrämjande.

Kultur i Väst

Tillsammans med andra litteraturaktörer utvecklar Kultur i Väst metoder kring att stimulera läsning, arbetar för att stärka skönlitteraturens ställning och främjar bibliotekens utveckling. Verksamheten följer den regionala biblioteksplanen 2016-2019. Arbetssätt för konsulenterna är bland annat följande:

- Erbjuder specialistkompetens inom olika verksamhetsområden
- Arrangerar utbildnings- och inspirationsdagar om skönlitterärt arbete och litteraturförmedling
- Driver i samarbete med biblioteken utvecklingsprojekt, såväl regionala som nationella
- Anordnar fortbildning och seminarier för bibliotekspersonal
- Bygger nätverk och arbetar för bättre samverkan mellan bibliotek i Västra Götaland
- Samarbetar med en rad litterära aktörer såsom Göteborgs Litteraturhus, Folkuniversitetet, Författarcentrum Väst.
- Bevakar viktiga nyheter inom olika områden

Exempel på verksamhet och aktiviteter inom litteratur och bibliotek under 2016:

- ”*De små barnens bok*” är en gåva till alla nyfödda barn i Västra Götaland. Oftast får föräldrarna ett presentkort på BVC och hämtar sedan ut boken på biblioteket. Med detta uppnås två saker:
 - Föräldrarna får en fantastisk antologi att läsa i och sjunga ur för sina barn
 - Föräldrar hittar till biblioteket och kan fortsätta stimulera sina barns och sitt eget läsande. All forskning visar att det är viktigt att läsa, berätta och sjunga för barn.
- Genom utbildningsdagarna *En puff för språket* ges kännedom om gåvoboken, kunskap och inspiration till barnens språkutveckling. Målgrupp för satsningen är barnhälsovårdspersonal, pedagoger inom förskola och bibliotekspersonal. Språkpuffen är ett resultat av arbetet med nätverken kring ”*De små barnens bok*”.
- *Barnens bibliotek* är en nationell webbplats som drivs av Kultur i Väst. Barn är delaktiga i arbetet som idégivare, boktipsare, skribenter, intervjuare, inläsare, teckenaktörer och kritiker.
- *Barnbokskatalogen* innehåller årets böcker för barn och unga, ungefär 1500 titlar. Barnbokskatalogen är central i Sveriges största bokomröstning, Bokjuryn, där barn och unga röstar fram sina favoritböcker. Under 2016 röstade 36 000 barn och vinnarna presenterades på Världsboksdagen i april.
- *Sommarboken* är ett läsfrämjande projekt som arrangeras på biblioteken under sommarlovet. Kultur i Väst driver projektet och tar fram material som biblioteken kan använda för att locka sommarlovslediga barn.
- Den årliga konferensen *Bibliotopia* som arrangeras i april är en mötesplats där frågor som bibliotekens framtida möjligheter och utmaningar diskuteras.
- *Fokus mångspråk* är en utbildning i biblioteksverksamhet som riktar sig till personer med annat modersmål än svenska.
- Vid Bokmässan i Göteborg lanserades Kultur i Västs nya bibliotekstidskrift *Noll27*.
- *Författardagen* arrangeras årligen av Kultur i Väst, Göteborgs Stadsbibliotek och Författarcentrum Väst, där flera författare och illustratörer presenterar sig.
- *Croissanter och litteratur* är litterära frukostar som Kultur i Väst sammankallar till. Teman under året var bland annat en fanfar för bilderboken, normkreativa lässtunder, att läsa en Nobelpristagare och litteraturkritiken och samtiden.

Västra Götaland är en fristadsregion

2014 blev VGR en fristadsregion inom ramen för ICORN (The International Cities of Refuge Network) för att kunna ta emot yrkesverksamma konstnärer som utsätts för diskriminering och förföljelser. Kommuner får därigenom stöd att etablera sig som fristadskommuner. Under året har Borås kommun beslutat att bli en fristad för hotade konstnärer. Nu är Göteborg, Uddevalla och Borås fristadskommuner i Västra Götaland. VGR ger kunskapsstöd och finansierar en samordnare, som är anställd av Strömstads kommun.

Satsning på litterära residens

Satsningen på litterära residens i Strömstad med satelliterna Åmål, Alingsås och Partille har genomförts under det andra av sammanlagt tre år. I Strömstad och Åmål har verksamheten tagit emot 13 gästande författare och etablerat nationellt och internationellt nätverk. Alingsås söker fortsatt permanenta lösningar på lokal och boendefrågan. Partille

kommun har tagit emot två gästande författare under året, men beslutat att inte längre ingå i satsningen på litterära residens. Verksamheten bedrivs i samarbete med lokala, regionala och nationella aktörer såsom Winter Word festival, Bokdagar i Dalsland, Forum för poesi och prosa, Göteborg litteraturhus, Kultur i Väst med flera.

Det är två ansökningsperioder per år och stipendiaterna utses av en jury. Stipendiet för författarna innebär allt från en vecka upp till en månads fritt boende samt 5000 kr för resa och eventuella omkostnader. Samtliga orter har haft problem med att få fram lämpliga boenden för gästande stipendiater.

Läsandet främjas i åtta kommuner med färre än 25 000 invånare

VGR har under året beviljat åtta kommuner med färre än 25 000 invånare stöd för att främja läsandet.

Stöd till författare utvärderas

VGR har under 2015-2016 gett stöd till författare för att skriva essäer och till invandrade författare för att få sina verk översatta till svenska. Stöden utvärderas nu inför eventuell fortsättning 2018.

6. Film

6.1 Övergripande på filmområdet

Västra Götaland är en framgångsrik filmregion, där Film i Väst, Kultur i Väst, KulturUngdom och Göteborg Filmfestival är viktiga regionala aktörer. Inom ramen för kultursamverkansmodellen fördelar Västra Götalandsregionen (VGR) statliga medel för filmkulturell verksamhet till Kultur i Väst och Film i Väst. Uppdraget är tvådelat, det handlar dels om att utveckla spets genom talangsatsning, men också om satsningar på barn och unga i bred bemärkelse. Film i Väst ansvarar för talangsatsningarna, medan Kultur i Väst genom filmkonsulenterna stöttar en bredare målgrupp barn och unga med allt från filmpedagogisk verksamhet, skolbiodagar och kurser för unga filmare.

Utöver kultursamverkansmodellen har VGR:s satsningar på digitalisering av biografer ökat tillgängligheten till såväl film som andra former av kultur, inte minst opera. Digitaliseringen av biografer har gjort det möjligt att visa filmer på fler orter i Västra Götaland på Göteborg Film Festival, som får långsiktigt stöd av VGR. Festivalen startades i slutet av 70-talet och har sedan dess lockat tusentals av biobesökare till Göteborg varje år. 2016 hade festivalen drygt 130 000 besök och kunde då erbjuda 450 filmer (1031 visningar) från sammanlagt 84 länder.

6.2 Sammanfattning per verksamhet och samverkan

Kultur i Väst

Filmkonsulenterna vid Kultur i Väst har särskilt fokus på att alla barn och unga ska se film, göra film och förstå film. Arbetssätten för filmkonsulenterna är följande:

- Ökar medvetenheten om filmens betydelse i sammanhang som har målgruppen barn och unga.
- Stärker strukturerna och möjligheter för barn och unga att skapa film.
- Utvecklar och stöttar visningsmöjligheter i skola, på biograf och på andra arenor.
- Ökar kompetensen hos kommuner, organisationer, skolor och andra genom metodutveckling, kurser, fortbildningar och seminarier.
- Stärker och utvecklar regionala, nationella och ibland internationella nätverk och utgör en del av det regionala resurscentrumet för film: www.filmresurscentrum.se

Exempel på verksamhet och aktiviteter av filmkonsulenterna under 2016:

- Kultur i Väst driver tillsammans med Film i Väst och KulturUngdom projektet [FilmCloud](#) – en plattform för utveckling av regionens unga filmare och ett fönster för aktörer som arbetar för att stärka möjligheterna för unga mellan 18 och 30 år att göra egen film.
- Sedan 2014 driver även Kultur i Väst det treåriga delprojektet [FilmCloud Nod](#) med finansiering från Statens Kulturråd. Syftet är att skapa nätverk runt om i Västra Götaland med aktörer som arbetar med filmskapande på fritiden för unga mellan 15 och 30 år. Ambitionen är att skapa nya samarbetsmodeller, både inom och mellan kommuner, för att fler unga ska få möjligheten att pröva på att göra egen film.
- *Frame Filmfestival* är en kortfilmsfestival för filmare i Västra Götaland och 2016 var det nytt rekord med 118 bidrag från 23 kommuner. Frame är också regional uttagningstävling till Novemberfestivalen, en nationell mötesplats för unga filmare. Även Noonmaraton är en årligt återkommande tävling.
- Kultur i Väst stödjer arbetet med *skolbio* och i oktober arrangerades en skolbiodag.
- I arbetet med *biografutveckling* samlar Kultur i Väst biografägare i Västra Götaland i ett regionalt nätverk.
- Flera *samtal, seminarier och workshops* på temat film har också arrangerats under året, däribland ”Mixed Minds”, som var en gränslös workshop med utgångspunkt i film, dans och konst.
- MIK dagen arrangerades i februari, en konferens om medie- och informationskunnighet för att förstå mediernas roll, kritiskt värdera dess innehåll och fatta välgrundade beslut.

Film i Väst

Film i Väst är ett regionalt bolag som bidrar till finansieringen av filmproduktioner och synliggör därmed Västra Götaland på vita duken. Omkring 600 långfilmer har samproducerats av Film i Väst sedan starten 1992. Film i Västs samproduktioner kammade 2016 hem åtta guldbaggar av 19 möjliga, vilket var betydligt färre än föregående år, 2015 blev det 14 guldbaggar och 2014 blev det 11. Biopublikens årliga pris har sedan det instiftades utan undantag tilldelats någon av Film i Västs samproduktioner. Dessutom var ännu en samproduktion, *En man som heter Ove*, dubbelt Oscarsnominerad.

Film i Väst har under året haft löpande rådgivning för unga som vill syssla med film och arrangerat fyra inspirationsträffar för unga talanger. Film i Västs primära redskap för att utveckla ny talang i Västra Götaland är genom kort- och dokumentärfilm. Film i Väst har genom åren följt en rad talanger i Västra Götaland från korta till längre format. Den bäst recenserade svenska långfilmen 2016 var Johannes Nyholms "Jätten". Det är tredje gången på fyra år som den mest konstnärligt framgångsrika filmen är gjord av en filmskapare bosatt i Västra Götaland - regissörer som tagit del av Film i Västs arbete med spirande talanger och sedan följt genom deras respektive karriärer.

Film i Väst finansierade en längre mikrobudgetfilm/webserie under året: "Hashtag". Serien som gjordes av Zentropa Sverige arbetade med två unga kvinnliga manusförfattare från Västra Götaland. Hashtag nådde en ung publik på nätet och nominerades till ett av den europeiska TV-världens mest prestigefulla priser.

Film i Väst har spelat en aktiv roll i Frame Filmfestivalen och Västsvenska filmdagarna genom att arrangera workshops och seminarier. Film i Väst arrangerar även nätverksträff för alla nordiska filmhögskolestudenter som därmed skapar kontakter över nationsgränser under Göteborg Filmfestival.

7. Arkiv

7.1 Övergripande för föreningsarkivens verksamhet och samverkan

De regionala arkiven är viktiga kulturpolitiska aktörer i Västra Götaland. De finns tillgängliga på olika orter och samlar föreningslivets minne. Ett kulturarv för människor idag och i framtiden. Detta sker genom att erbjuda föreningar en säker förvaring av sina arkiv, arkivering, registrering, arkivrådgivning och att handlingarna tillhandahålls för forskning.

En utredning är påbörjad om att "klarlägga föreningsarkivens verksamhet och roll i Västra Götalands förenings- och kulturliv som grund för Västra Götalandsregionens stöd och medfinansiering."

Följande tre föreningsarkiv ingår i kultursamverkansmodellen 2016: Bohusläns föreningsarkiv, Skaraborgs föreningsarkiv samt Älvsborgsarkivet förenings- och lokalhistoria. Föreningsarkiven samarbetar med övriga regionala och lokala förenings- och folkrörelsearkiv inom Västra Götalands län, bland annat via hemsidan www.arkivportalen.nu. Exempel på fler aktiviteter i samverkan är:

- Arkivens Dag den andra lördagen i november, är ett samarbete mellan arkivens samtliga sektorer och omfattar alla typer av arkiv i hela Sverige. Under dagen arrangeras utställningar och föredrag.
- Tångamässan, Vårgårda, i samarbete mellan Bohusläns, Skaraborgs och Älvsborgs föreningsarkiv och Västergötlands Hembygdsförbund i en gemensam monter med anledning av Sveriges Hembygdsförbunds 100-årsjubileum.

- Utbildning, i samarbete med Folkörörelsernas Arkivförbund, Skånes Arkivförbund, föreningsarkiven i Bohuslän, Skaraborg och Älvsborg arrangerades en vidareutbildning för arkivassistenter i Uddevalla med deltagare från hela landet. I samarbete med Blekingearkivet arrangerade Bohusläns föreningsarkiv också en grundkurs för arkivassistenter i Uddevalla med deltagare från länet.
- Främjat internationellt utbyte genom att tillsammans med länsarkivarierna i Uppsala, Blekinge, Skåne, Sörmland, Halland, Bohuslän, Skaraborg, Älvsborg, Östergötland och Småland genomföra studieresa till London med studiebesök på National Archives, London Metropolitan Archives, British Library med flera institutioner.
- WEB-sändningar, i samarbete med Riksarkivet, Landsarkivet i Göteborg, och Bohusläns museum, har försök ”streamat” alltså direktsänt två föreläsningar från Göteborg i museets hörsal.

7.2 Sammanfattning per verksamhet och samverkan

Bohusläns föreningsarkiv

Bohusläns föreningsarkiv har under året haft fyra utställningar i en utställningsmonter på Bohusläns museum. I utställningarna har berättelser ur arkivet lyfts fram tillsammans med bildspel, foton och föremål. Bohusläns föreningsarkiv har även haft utställningar i samband med Arkivens Dag, Kulturarvsdagen, Arkivresan och Tångamässan i Vårgårda. Läs mer nedan under rubriken samverkan.

Under året har Bohusläns museum tagit emot 75 arkivleveranser och förtecknat 80 arkiv. Antalet fysiska besök i arkivet minskade, medan antalet förfrågningar per telefon och e-post ökade.

Bohusläns Föreningsarkiv hyr lokaler i Bohusläns Museum och samarbetar med museets arkiv och bibliotek. Under året har föreningsarkivet deltagit med arkivmaterial till flera av museets utställningar, däribland Folkhemmet i Bävehallen, Fotboll i Uddevalla och Skagerrakslaget 1916 – en viloplats för dem som aldrig kom hem, digital utställning på Digitalt museum. I samband med kulturarvsdagen arrangerades föreläsningar, utställningar och filmvisning i samverkan med Bohusläns museum.

Arkivresan – Hållplats Uddevalla, i ett samarbete med Riksarkivet, Landsarkivet i Göteborg, Uddevalla kommunarkiv, Bohusläns museum, arkiv och bibliotek arrangerades filmvisning, föreläsningar och utställningar.

Bohusläns föreningsarkiv har under året samarbetat med gymnasieskolorna och fler elever har besökt arkivet. Detta ger därmed skolor möjlighet att utforska arkivens material och elever kunskaper om källkritik.

Skaraborgs föreningsarkiv

Skaraborgs föreningsarkiv ligger i anslutning till Stadsbiblioteket och under året har arkivet visat flera utställningar på biblioteket.

Skaraborgs föreningsarkiv har under året tagit emot, ordnat och förtecknat förenings historia. Under året har forskare tillgängliggjort resultat genom så kallade arkivcaféer, däribland "Skyttar i Lidköpings historia". Ett annat exempel på forskning där arkivets material har använts är "Arbete och arbetare på Katrinefors pappersbruk".

Skaraborgs föreningsarkiv har under året medverkat vid flera arrangemang för att sprida kunskap om arkivens verksamhet. Utöver de gemensamma arrangemang som listats ovan, såsom Arkivens Dag, har Skaraborgs föreningsarkiv medverkat i "Möbeldagarna i Tibro" och "Släktforskningsdagen".

Älvsborgsarkivet förenings- och lokalhistoria är en paraplyorganisation över lokala förening, folkrörelse- och andra aktörer som samlar in och bevara förenings historia. Älvsborgsarkivet arbetar för att få samlingarna tillgängliga för allmänhet och forskare och dokumenterar de lokala aktörernas arkivförteckningar om arkivet saknar förteckningsprogram. Fältarbeten görs i de kommuner som behovet är störst i. Flera lokala föreningsarkiv drivs helt ideellt, med hjälp från arkivchefen i Älvsborgsarkivet.

Älvsborgsarkivet har under året medverkat vid flera utställningar och arrangemang. Utöver de gemensamma arrangemang som listats ovan, såsom Arkivens Dag, har Älvsborgsarkivet medverkat i sommarutställning på biblioteket i Bollebygd och Nostalгимässan i Dals Ed. Det finns även flera skolprojekt på flera av de lokala arkiven och ger därmed skolor möjlighet att utforska arkivens material och kunskaper om källkritik.

8. Samverkan

Nyckelordet i kulturstrategin är samverkan

I Västra Götalands kulturstrategi pekas fem strategiska områden ut, varav ett är att utveckla kapaciteter. Nyckelordet är samverkan, som präglat processen med att ta fram och genomföra kulturplanen 2016-2019. Att utveckla kapaciteter genom samverkan handlar om att utveckla Västra Götalandsregionen som resurs för en rad aktörer såsom kommuner, fria kulturutövare och civilsamhälle. Samverkan är nödvändig för att utveckla kulturlivet och en förutsättning för att vara en ledande kulturregion. Västra Götalandsregionen (VGR) har under året fördjupat samarbetet med aktörer inom det kulturella området i Västra Götaland, nationellt och internationellt.

Samverkansplattform för Kultur i Väst, Västarvet och koncernavdelning kultur

Möjligheterna till samverkan mellan förvaltningarna Kultur i Väst, Västarvet och koncernavdelning kultur kommer att förbättras genom en samverkansplattform med särskilda arbetsgrupper. Detta underlättar inte minst kulturplanens genomförande. Dessutom tydliggörs rollerna för Kultur i Väst, Västarvet och koncernavdelning kultur beträffande samverkan med kommuner, civilsamhället och det professionella kulturlivet.

8.1 Kommuner och kommunalförbund

Politisk dialog mellan Västra Götalandsregionen och 49 kommuner

I Västra Götaland finns etablerade mötesplatser mellan regionen och de 49 kommunerna på politisk nivå genom bland annat beredningsgruppen för hållbar utveckling (BHU). Dessutom för Västra Götalandsregionens (VGR) kulturnämnds presidium dialog med kommuners och kommunalförbunds presidier.

Överenskommelser med kommunalförbund

VGRs kulturnämnd har sedan flera år tillbaka överenskommelser med tre av fyra kommunalförbund samt ett kulturchefsnätverk i Västra Götaland; Fyrbodals kommunalförbund, Skaraborgs kommunalförbund, Boråsregionen Sjuhärad samt Kultur- och fritidschefsnätverket i Göteborgsregionen. Syftet med överenskommelserna är att stärka den delregionala infrastrukturen och samverkan mellan kultur och övriga tillväxtområden. Överenskommelserna skrivs årligen och formerar genomförandet av den regionala kulturstrategin "En mötesplats i världen" samt den regionala strategin för tillväxt och utveckling "VG2020".

Överenskommelserna mellan kommunalförbunden och kulturchefsnätverk inkluderar medel för samfinansiering av projekt samt subventionering av tjänst. Under 2016 har 26 projekt och satsningar genomförts genom överenskommelserna, exempelvis; Regionalisering av internationella festivaler, KALV på resa (*festival för nutida konstmusik*), förstudie för ett internationellt Vävcenter, forskningsprojektet Kreativa Kraftfält, Udden skulpturutställning, konstutställningen Smittande oro och smittande mod med flera.

Kulturchefsnätverk i Västra Götaland

På tjänstepersonsnivå bedrivs det kontinuerlig dialog med företrädare för kommunalförbunden samt med kommunala kulturchefer. Kulturchefsnätverket har haft två träffar under 2016 och teman som diskuterades var Kulturskoleutredningen, nya arenor och nätverk. Dessa träffar har utvecklats till betydelsefulla mötesplatser både för kunskapsöverföring och för mer djupgående utvecklingsarbeten.

Regionalisering av tre internationella festivaler

VGR har under en treårsperiod samarbetat med tre internationella festivaler med syfte att öka den regionala närvaron: Göteborg Film Festival, Göteborg International Biennial for Contemporary Art (GIBCA) och Göteborg Dans- och Teaterfestival. Projektet har utvärderats och ett förslag för utveckling har arbetats fram tillsammans med festivalerna, kommunalförbunden och kommunerna. Till den fortsatta utvecklingen har även Borås Skulpturbiennial bjudits in till att medverka. Festivalerna har visat sig vara ett bra sätt att länka samman storstaden med resten av regionen via till exempel de digitaliserade biograferna. Festivalformen förenar den lokala kulturen med konstnärlig internationell spets.

Kreativa Kraftfält engagerar kommuner

Forskningsprojektet Kreativa Kraftfält har genomförts i samarbete mellan VGR och två kommunalförbund som kompletterar den tidigare kartläggningen av Skaraborg. Studien leds av ett forskarteam från Uppsala och Milano.

Under 2016 har totalt 11 600 kulturaktiviteter och lokaler kartlagts i Fyrbodalen och Göteborgsregionen (utom Göteborgs Stad) och resultaten visar att delregionerna inte fullt ut drar nytta av den kraft som finns i kulturverksamheterna.¹ Under året har två slutkonferenser arrangerats i Uddevalla och Mölndal, med syfte att sprida och diskutera resultaten. Under 2017 kommer studien att ligga till grund för att fördjupa samarbete mellan kommunalförbund, kulturaktörer och kulturskapare med syfte att mynna ut i särskilt riktade insatser.

Praktiknära forskning i fem kommuner

Forskningsrådet för interkulturell dialog som VGR finansierar har under året fördjupat sitt arbete och genomfört flera kunskapsdagar samt initierat praktiknära forskning med fem kommuner i Västra Götaland: Ale, Borås, Falköping, Trollhättan och Vänersborg

Kultur i Väst och Västarrvet har kontinuerlig dialog med kommuner

Kultur i Väst och Västarrvet är viktiga aktörer när det gäller kontinuerlig dialog med kommunerna i Västra Götaland. Läs mer om Kultur i Väst i kapitel 4 och om Västarrvet i kapitel 3 samt 9.3 "Levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas".

Nordic Urban Laboratory – konferens om kultur och samhällsplanering

VGR har under året arrangerat en nordisk konferens om kultur och samhällsplanering med stöd från Nordisk kulturfond. Konferensen arrangerades i samarbete med Köbenhavns Internationale Teater, Borås stad och Göteborgs stad. Ungefär 300 deltagare från nordens deltog under konferensens tre dagar. I den svenska utvärderingen uttrycktes behov av att vidareutveckla och konkretisera begreppet "platsutveckling". Ett första steg är att VGR och kommunalförbunden under 2017 samarrangerar fyra seminarier om platsutveckling för att skapa dialog, utveckla konkreta verktyg, metoder samt bilda nätverk.

8.2 Civilsamhället och det professionella kulturlivet

Civilsamhället definieras som en arena skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen. Till civilsamhället räknas i huvudsak ideella föreningar, nätverk, stiftelser, folkbildningsaktörer, trossamfund och församlingar. (Ur Kulturrådets kompletterande blankett för kvalitativ uppföljning)

I begreppet professionellt kulturliv ingår enskilda yrkesverksamma kulturskapare, till exempel: författare, översättare, musiker, komponister, konsthantverkare, slöjdare, filmare, dramatiker, regissörer, skådespelare, dansare, bild- och formkonstnärer och koreografer. Med professionell åsyftas en person som har relevant högskoleutbildning eller motsvarande erfarenhet inom sitt konst- och kulturområde. I professionellt kulturliv inbegrips också konst- och kulturproducerande institutioner och organisationer. (Ur Kulturrådets kompletterande blankett för kvalitativ uppföljning)

¹ I Göteborgsregionen (utom Göteborgs Stad) har 6000 kulturaktiviteter och kulturlokaler kartlagts och 5600 i Fyrbodalen. Tidigare studier i Halland dokumenterade 6800 kulturverksamheter och 5600 i Fyrbodalen. Resultaten visar att kreativa kraftfält idag är starkast i Mölndal och Härryda, men även Partille, Lerum, Ale och Kungälv ligger centralt i kraftfältet. I Fyrbodalen är kraftfälten samlade till Uddevalla, Trollhättan och Vänersborg.

8.2.1 Stöd till aktörer i civilsamhället och det professionella kulturlivet

Västra Götalandsregionen (VGR) har ett omfattande stödsystem som involverar aktörer i såväl civilsamhället och det professionella kulturlivet. Det sker kontinuerlig dialog med dessa aktörer.

Uppdrag till 29 utförare

VGR ger långsiktiga stöd genom treåriga uppdrag till kulturverksamheter med omfattande betydelse för kulturell infrastruktur i Västra Götaland. Uppdragen är inte sökbara, utan beslutas av VGR kulturnämnd genom överenskommelser och i dialog med kulturverksamheterna. De flesta kulturverksamheter inom kultursamverkansmodellen har uppdrag från VGR. Se 9.2.2 ”Sammanfattning av verksamheternas arbete med att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse”.

21 folkhögskolor och 10 studieförbund

VGR är huvudman för sex folkhögskolor och stödjer även 15 rörelseägda folkhögskolor och tio studieförbund i Västra Götaland, som skapar förutsättningar för kultur och bildning med bredd och djup. De senare är en del av civilsamhället. Här får invånare möjlighet att läsa allmänna kurser, men också att själva skapa, forma, spela, sjunga och dansa.

Plattformen för samverkan mellan folkhögskolor och kulturinstitutioner har under året stärkts och utvecklats. Under 2016 har folkhögskolor och kulturinstitutioner från Göteborgs- och Boråsområdet deltagit. Samverkan har skett inom allt från scenkonst till kulturarv och lärande.

16 verksamhetsstöd och organisationsbidrag

VGR tilldelar verksamhetsstöd till kulturorganisationer som bedöms vara viktiga för i Västra Götalands kulturpolitiska infrastruktur. Exempel på kulturorganisationer som får verksamhetsstöd är centrubildningarna, Folkmusik i Väst, Svensk Form Väst, Bygdegårdarna, Våra Gårdar, Folkets Hus och parker, hembygd- och hemslöjdsförbund.

Dessutom ges organisationsbidrag till ungdoms- och pensionärsorganisationer. Detta mot bakgrund av att VGR betonar vikten av att alla generationer finns med i organisationslivet.

36 kulturstrategiska utvecklingsstöd

VGR utlyser kulturstrategiska utvecklingsstöd (KSU) för att ge kulturorganisationer möjlighet att bedriva ett processinriktat utvecklingsarbete under tre år. Exempel på kulturorganisationer som tilldelats KSU i civilsamhället är: Göteborgs kyrkliga stadsmission, Halmens Hus, Ham-Sam/Karnevalskommittén och Share Music.

Exempel på kulturorganisationer som tilldelats KSU i det professionella kulturlivet är: 3:e våningen, Angereds teater, Atalante, Not Quite, Danskompaniet Spinn, Konstnärernas kollektivverkstad i Bohuslän och Göteborg, Konstepidemin med ateljéer för 130 konstnärer i Göteborg samt Nordiska Kammarmusikföreningen – Aurora Chamber Music.

8.2.2 Överenskommelse mellan Västra Götalandsregionen och den sociala ekonomin

Hösten 2014 beslutade regionfullmäktige att VGR ska arbeta mer med den sociala ekonomin. Det innebär att föreningar, kooperativ, stiftelser, trossamfund och liknande sammanslutningar ska vara mer involverade i de verksamheter som Västra Götalandsregionen (VGR) bedriver. Som grund för detta arbete finns Överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och den sociala ekonomin och en beredning samordnar och följer upp arbetet.

Samverkan mellan VGR och social ekonomi har kartlagts under året och resultaten presenteras i rapporten: *"Samverka mera"*. Resultaten visar i korthet att samverkan fungerar bra mellan VGR och den sociala ekonomin och de flesta vill utveckla samarbetet i framtiden. Tid och brist på resurser upplevs dock begränsa möjligheter till samverkan. I rapporten rekommenderas bland annat att sprida goda exempel genom fördjupande studier av olika verksamheter i VGR. En idé är att fokusera på kulturverksamheter och folkhögskolor mot bakgrund av att flera utvärderingar av kultursamverkansmodellen visar att möjligheten till dialog för civilsamhället och kulturskapare bör förbättras.

8.2.3 Kultur i Väst och Västarvet samverkar med civilsamhället och det professionella kulturlivet

Kultur i Väst stöder utvecklingen av lokala arrangörer inom föreningslivet i hela Västra Götaland. Västarvet samverkar kontinuerligt med civilsamhället, däribland inom projektet *Industrimuseum Västra Götaland*. Västarvet samverkar kontinuerligt med de fyra hembygdsförbunden och de tre hemslöjdsförbunden i Västra Götaland genom regelbundna möten, stöd och aktiviteter. Läs mer om Kultur i Väst i kapitel 4 och om Västarvet i kapitel 3 samt 9.3 "Levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.

8.3 Nationellt och över länsgränser

Om regionen/landstinget samarbetat över länsgränser, sammanfatta på vilket sätt, med vilka och vad som uppnåtts med samarbetet. (Ur Kulturrådets kompletterande blankett för kvalitativ uppföljning)

Västra Götalandsregionen (VGR) inkluderar 49 kommuner, vilket gör att samverkan främst sker på delregional nivå genom de fyra kommunalförbunden. Dock är nationella nätverk och mötesplatser betydelsefulla för omvärldsorientering, kunskapsöverföring om gemensamma utvecklingsområden.

VGR är aktiv part i Kulturrådets rundabordssamverkan och samverkanskonferenser. Likaså i kultursamverkansnätverket arrangerat av Myndigheten för kulturanalys (MYKA). VGR är även en av fem regioner som finansierar regionalt tilläggsurval i MYKAS nationella studie av barn och ungas kulturvanor.

Kulturchefen är en aktiv deltagare i SKLs nationella kulturchefsnätverk, som bland annat arbetar med särskilda utvecklingsområden samt förbereder den kulturpolitiska dagordningen inför möten med kulturdepartementet. Under 2016 arrangerade VGR tillsammans med Skövde kommun och Skaraborgs kommunalförbund på uppdrag av SKL den årliga kulturkonferensen som gick av stapeln i Skövde.

Fördjupat samarbete med samverkansrådets aktörer

Sedan samverkansmodellen trädde i kraft 2011 finns behov av ett fördjupat samarbete med samverkansrådets aktörer. Ett led är att genom särskilda överenskommelser ge en samlad bild av befintliga satsningar och att ytterligare utveckla konst- och kulturområden. VGR har särskilda överenskommelser med Konstnärsnämnden, Svenska filminstitutet, Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen, Riksarkivet och länsstyrelsen samt Nämnden för hemslöjdsfrågor. Uppföljningsmöten med respektive myndighet har genomförts under året.

Under 2016 har en ny överenskommelse med Riksteatern tecknats med syfte att;

- Stärka kunskapsbyggande inom jämlikhet och interkulturell dialog
- Stärka den pågående utvecklingen inom dansområdet genom förbättrade produktions- och arbetsvillkor för fria koreografer och dansare
- Stärka nya och befintliga arenor för publikens möte med danskonsten

9. Nationella och regionala kulturpolitiska mål

9.1 Kvalitet

Med kvalitet avses både konstnärlig kvalitet, och andra typer av kvaliteter i verksamheten. Frågan avser både strategiskt arbete och specifika insatser. (Ur Kulturrådets kompletterande blankett för kvalitativ uppföljning)

9.1.1 Västra Götalandsregionens arbete för att främja kvalitet

Kvalitetsaspekter framhålls på flera sätt i styrdokumentet i Västra Götalandsregionen (VGR), från kulturstrategin *”En mötesplats i världen”* till enskilda uppdrag till kulturverksamheter. I kulturstrategin slås fast att *”kvalitet är ett provisoriskt, ifrågasatt men nödvändigt mål för kulturpolitiken./.../ Kulturpolitiken kan inte själv åstadkomma konstnärlig kvalitet, den kan bara skapa bättre eller sämre förutsättningar för konstnärligt skapande.”*

Kvalitetsutveckling är en ständigt pågående process: till skillnad från kvalitetssäkring blir man aldrig färdig. Kvaliteten, eller snarare kvaliteterna, är en ständig förbättringsprocess som måste göras i tät dialog med brukarna. Att slå fast vad kvalitet är vore därför farligt, eftersom man då riskerar att hamna i kvalitetssäkringens dilemman, där kvalitet blir något slags antingen eller. Men att inte sträva efter att ständigt förbättra kvaliteterna vore lika farligt.

Kvalitetsutveckling genom armlängds avstånd mellan politiken och konsten

VGR arbetar därför med kvalitetsutveckling genom att tillämpa en beställar-utförarmodell enligt principen armlängds avstånd mellan politiken och konsten. Detta fungerar så att mål formuleras i dialog med verksamheterna, men att det är upp till verksamheterna själva att avgöra vad som är kvaliteter och hur det

uppnås. Utgångspunkten är att konstnärliga processer är komplexa och kräver sakkunskap samt att sådana beslut mår bäst av en viss maktindelning där byråkratin delar med sig av ansvaret till professionen.

De flesta av verksamheterna som erhåller statligt stöd inom kultursamverkansmodellen har uppdrag från VGR. Uppdragen har från 2015 till 2017 mål om att utveckla sina respektive konst- och/eller kulturområden och utifrån verksamheternas egna utvecklingsstrategier.

Kvalitetsutveckling genom att möjliggöra möten

Uppdragen har även mål som berör vidgat deltagande, ökad samverkan samt att öka attraktiviteten för Västra Götaland. Detta är också ett sätt för politiken att skapa förutsättningar för kvalitetsutveckling, det vill säga genom att möjliggöra möten mellan konstnärer och kulturutövare från olika genrer och länder. Läs mer om specifika insatser under rubriken 9.4 Vidgat deltagande och 9.5 Internationalisering.

Externa bedömare vid beslut om stöd och stipendier

VGR använder i vissa fall extern specialistkunskap vid bedömningar inför beslut om stöd och stipendier. Under 2016 har en extern jury bedömt ansökningar om arbetsstipendier. En annan jury har bedömt ansökningar om stödformen Frispel. En konstnärlig referensgrupp bedömer även kvaliteterna i produktionerna i ansökningarna till utvecklingsprojekt. Systemet med juryförfarande ger, förutom kvalitet i bedömningarna, en direktkontakt med branschen och en lyhördhet för deras synpunkter.

9.1.2 Sammanfattning av verksamheternas arbete för att främja kvalitet

Kulturinstitutionerna i Västra Götaland har stark lyskraft både nationellt och internationellt. De tre största institutionerna, GöteborgsOperan, Göteborgs Symfoniker och Film i Väst, framhålls genomgående som institutioner och aktörer med hög kvalitet. Samtliga kulturverksamheter med uppdrag från VGR har under året lagt fokus på kvalitetsutveckling.

Ett mått på kvalitet är publikens och besökarnas omdömen och VGR samarbetar med SOM-institutet vid Göteborgs universitet för att följa utvecklingen ur ett invånarperspektiv (Samhälle, Opinion, Media). SOM undersökningarna ger kunskap om kulturvanor i allmänhet och visar att invånarnas intresse för kultur förändras långsamt över tid. SOM undersökningarna ger även specifik kunskap om invånarnas besök till kulturinstitutioner och besöksmål. Flera kulturinstitutioner har gjort egna publik- och besöksundersökningar under året, däribland Folkteatern, Göteborgs Symfoniker, GöteborgsOperan, Göteborgs Stadsteater och Västärket.

Eftersom kvalitetsutveckling på många sätt hänger samman med konstnärlig förnyelse, beskrivs verksamheternas arbete samlat i nästa avsnitt 9.2.2.

9.2 Konstnärlig förnyelse

*Frågan avser såväl insatser som anses bidra till konstnärlig förnyelse som arbete som bidragit till förbättrade förutsättningar för detta. Frågan avser både strategiskt arbete och specifika insatser. Inom ramen för frågeställningen är det upp till landstinget/regionen att bedöma vad som utgör konstnärlig förnyelse.
(Ur Kulturrådets kompletterande blankett för kvalitativ uppföljning)*

9.2.1 Västra Götalandsregionens arbete för att främja konstnärlig förnyelse

I Västra Götalandsregionens kulturstrategi pekas fem strategiska områden ut, varav ett är att gynna nyskapande. *”Skapa förutsättningar för den nyskapande konsten oavsett var den dyker upp. [...] Bidra till att det spänningsladdade förhållandet mellan etablerade kulturinstitutioner och det fria kulturlivet kommer till uttryck i produktiv samverkan. Stimulera kulturformer som utmanar det nuvarande samhället och dess kulturliv.”* En mötesplats i världen – kulturstrategi för Västra Götaland (2012), sidan 17

I likhet med kvalitetsutveckling är begreppet armlängds avstånd mellan politiken och konsten centralt. Kulturpolitiken skapa förutsättningar för att gynna nyskapande, men det är upp till kulturinstitutionerna och de fria kulturaktörerna att själva avgöra vad som är konstnärlig förnyelse och hur det uppnås.

29 uppdrag, 16 verksamhetsstöd, 36 kulturstrategiska utvecklingsstöd och stöd till 11 eftergymnasiala utbildningar

Västra Götalandsregionen (VGR) har under 2016 gynnat nyskapandet genom uppdrag till kulturinstitutioner samt genom ett flertal stöd riktade till civilsamhället och det fria kulturlivet.

De flesta kulturverksamheter inom kultursamverkansmodellen har uppdrag från VGR. Läs mer nedan i avsnitt 9.2.2 ”Sammanfattning av verksamheternas arbete med att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse”. Exempel på aktörer med verksamhetsstöd från VGR som främjar kvalitet och konstnärlig förnyelse är centrumbildningarna och Svensk Form Väst. Exempel på kulturorganisationer som tilldelats kulturstrategiskt utvecklingsstöd och främjar kvalitet och konstnärlig förnyelse är: 3:e våningen, Not Quite, Danskompaniet Spinn och Konstepidemin med ateljéer för 130 konstnärer i Göteborg. Läs mer i avsnitt 8.2.1 ”Stöd till aktörer i civilsamhället och det professionella kulturlivet”.

VGR bidrar även till konstnärlig förnyelse genom att ge stöd till åtta eftergymnasiala utbildningar inom konst, form och design, däribland Göteborgs konsthögskola och Nordisk designhögskola. VGR stödjer även tre eftergymnasiala utbildningar inom scenkonstområdet, Balettakademien, Dansforum och Skara Skolscen. Flera har sökanden från hela Västra Götaland, övriga Sverige och internationellt.

108 utvecklingsprojekt, 20 frispelsprojekt, 26 stipendier och ett kulturpris till Jan Lööf

De regionala satsningarna involverar även ett flertal andra stödformer och under 2016 omfattar dessa bland annat 108 utvecklingsprojekt och 20 frispelsprojekt (”Frispel” är en stödform för nya typer av projekt och aktörer som ger mottagaren en möjlighet att satsa och riskera att misslyckas).

Dessutom har kulturnämnden delat ut 26 kultur- och arbetsstipendier – en ökning med över 50 procent jämfört med föregående år. Barnboksförfattaren och illustratören Jan Löf fick årets kulturpris på 150 000 kr.

Indikator	2012	2013	2014	2015	2016
Kulturstipendier	11	11	11	11	11
Arbetsstipendier	6	6	6	6	15
Frispelsprojekt	23	23	25	15	20

Fem konstnårsresidens

Västra Götalandsregionen har finansierat fem konstnårsresidens 2016, med Borås och Skövde konstmuseer, Bohusläns museums konsthall, Lokstallet i Strömstad och Röda Sten Konsthall i Göteborg.

Västra Götaland är en fristadsregion och satsning på litterära residens

VGR satsningar inom litteraturområdet är också exempel på insatser som främjar kvalitet och konstnärlig förnyelse. Exempel på satsningar är stöd till tre fristadskommuner och fyra litterära residens. Läs mer i kapitel 5.

9.2.2 Sammanfattning av verksamheternas arbete för att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse

Scenkonst

Att samarbeta med kvalificerade och inspirerande artister, dirigenter, regissörer och koreografer är en viktig faktor för konstnärlig kvalitet och förnyelse. *Göteborgs Symfoniker* anlitar dirigenter och solister i internationell konkurrens och har framfört ett stort antal verk av nu levande tonsättare, ex världs- eller Sverigepremiärer av Lei Feng Johansson, Peter Eötvös, Simon Steen Anderssen och Philip Glass.

Flera nya kreationer har framförts av *GöteborgsOperans Danskompani*, däribland *Tranquil* av Saburo Teshigawara och *Kodak* av Alan Lucien Øyen. Konceptet *Northern (de) Lights* är en plattform för nutida danskonst med intentionen att vara både överraskande, utmanande och utforskande.

GöteborgsOperan har i samarbete med Röda Korset startat ”Internationella kören” som består av 60 personer från 21 länder. Det mesta av repertoaren består av traditionella sånger på sex språk. Internationella kören bidrar till konstnärlig förnyelse just genom att kombinera olika musiktraditioner. I repertoaren ingick även en nykomponerad sång av Nigel Osborne och deltagare i ett tidigare samarbetsprojekt mellan GöteborgsOperan och Röda Korset. Läs mer i avsnitt 9.4.3 ”Etnisk och kulturell bakgrund”.

GöteborgsOperan samarbetar även med Share Music & Performing Arts, som är en internationell kulturorganisation, som arbetar med konstnärlig utveckling och innovativ scenkonst. Samarbetet utgår ifrån att människor har olika sätt att uttrycka sig och att konstnärliga olikheter är värdefulla. Läs mer i avsnitt 9.4.2 ”Funktionsnedsättning”.

Göteborg Wind Orchestra (GWO) har under 2016 fortsatt att utveckla blåsmusiken och främjat kvalitet och konstnärlig förnyelse. Orkestern har arbetat med de egna musikerna, men även samarbetat med 74 gästande dirigenter, instrumentalister, solister, presentatörer eller ensembler. GWO har under året framfört 17 uruppföranden av nyskrivna verk samt även ytterligare ett antal verk som är nutida konstmusik för blåsorkester.

För att stärka samarbetet med det fria kulturlivets aktörer har *Vara Konserthus* sedan 2012 utvecklat sin residensverksamhet och under 2016 har sju artister och grupper deltagit. Verksamheten syftar till att skapa förutsättningar för konstnärligt nyskapande genom att konserthuset ställer lokaler, ekonomiska och personella resurser till förfogande för utveckling och förverkligande av artistiska visioner.

Detta gäller även i hög grad *Regionteater Väst* (RTV) som samarbetar för att maximera den konstnärliga kvalitén, tillgängligheten och deltagandet. Många gästspel har tagits emot på de egna scenerna i Uddevalla och Borås, särskilt märks den nya regionala danssatsningen. Den starka konstnärliga utvecklingen är grunden i RTV bredvid engagemanget i samhällsfrågor och barns villkor och livssituation. Som exempel kan lyftas *Troll i utkanten av samhället* som tillsammans med dansföreställningen *Propreté* spelades på Scenkonstbiennal för barn och unga, Bibu, i Helsingborg. *Utmaningar* blev utvald att spela på prestigefyllda Tanzmesse i Düsseldorf. Detta visar att RTV:s verksamhet är unik utifrån nationellt och internationellt perspektiv. RTV:s arbete för kvalitet och konstnärlig förnyelse höjer statusen för barn- och ungdomskultur.

Flera nyskrivna pjäser har tagit plats på *Göteborgs Stadsteaters* scener, exempelvis *Det bästa av människan* av Bengt Ohlsson på Studion. *The Misfits* av Mattias Andersson hade urpremiär på Backa Teater i april och gästspelade sedan på internationella festivaler i både Bologna och Rennes. Elva gästspel spelats på Göteborgs Stadsteater och flera gästspel var internationella och ingick i Göteborgs dans- och teaterfestival.

Museer

MU avtalet är ett statligt avtal för medverkans- och utställningsersättning till bild- och formkonstnärer. I uppdragen till museerna ingår att redovisa tillämpning av MU-avtalet. Vid fördelning av övriga stöd försöker VGR påverka utställningsarrangörer att tillämpa avtalet. På det här sättet stärks möjligheterna för nyproduktion av samtida konst i Västra Götaland och förbättrar produktionsvillkoren för konstnärer.

Nordiska Akvarellmuseet (NAM) stimulerar till möten mellan konstnärer och bidrar till konstnärlig utveckling genom museets fem gästateljéer. De används av Västra Götalandsregionens internationella gäststipendiater, NAM:s stipendiater och Artists in Residence.

Röda Sten Konsthall (RSK) har under 2016 bidragit till nyproduktion av sju nya konstverk varav tre nya verk av konstnären Pinar Yoldas (TUR) och ett av Yasuaki Onishi (JPN). RSK medverkade även till färdigställande av filmen *Nekropolis* av den finska konstnärssduon IC-98, ett verk av Tiril Hasselknappe (DK) och ett verk av Astrid Myntekaer (DK).

Övriga verksamheter

Kulturakademin Trappan bidrar till kvalitet och konstnärlig förnyelse genom kompetensutveckling för professionellt verksamma inom scenkonst, musik, film, radio och tv i Sverige. Under 2016 har Kulturakademin Trappan arrangerat 27 aktiviteter för 598 deltagare varav 68 procent var kvinnor. Läs mer i kapitel 4 om konst- och kulturfrämjande verksamheter, mer precist i avsnitt 4.2.

Film i Västs samproduktioner synliggör Västra Götaland på vita duken och vann 2016 åtta Guldbaggar och Biopublikens pris. Dessutom blev ännu en samproduktion, *En man som heter Ove*, dubbelt Oscarsnominerad. Film i Västs arbete med att utveckla ny talang inom filmområdet bidrar till konstnärlig förnyelse. Läs mer i kapitel 6 om filmkulturell verksamhet, mer precist i avsnitt 6.2.

9.3 Levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas

Kulturarv avser såväl materiella som immateriella uttryck. Kulturarv omfattar traditioner, språk, konstnärliga verk, historiska lämningar, arkiv- och föremålssamlingar samt kulturmiljöer och kulturlandskap som överförs från generation till generation. Frågan avser både strategiskt arbete och specifika insatser. (Ur Kulturrådets kompletterande blankett för kvalitativ uppföljning)

I Västra Götaland finns flera aktörer som är viktiga för att främja ”Levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas”, däribland arkiv, bibliotek, museer och organisationer i civilsamhället.

Följande avsnitt avser att beskriva Västarvets arbete som regional kunskaps- och kompetensresurs. Läs mer i avsnitt 3.2 om Västarvets publika verksamhet genom museer och besöksmål samt beskrivning av övriga natur- och kulturarvsmuseer. Här återfinns även beskrivning av museernas samverkan med civilsamhället. VGR har ett flertal stödformer för organisationer i civilsamhället, läs mer om samverkan med civilsamhället i avsnitt 8.2.1 och olika stödformer i avsnitt 9.2.1. Läs mer om arkivens verksamhet i kapitel sju.

Samverkan nationellt och lokalt om natur- och kulturmiljö samt samhällsplanering

Västarvets viktigaste uppgift är att göra vårt gemensamma natur- och kulturarv till en levande tillgång för invånarna. Västarvet ingår som en del i det nationella systemet för natur- och kulturmiljöarbete och samhällsplanering. Arbetsfältet styrs framför allt av Kulturmiljölagen, Plan- och bygglagen, Naturresurslagen och Miljöbalken. Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen är de statliga aktörerna, Västarvet den regionala och kommunerna de lokala. Detta kräver närvaro i alla regiondelar för att tillhandahålla antikvarisk kompetens, rådgivning i natur- och kulturarvsfrågor och för att samverka med kommuner och länsstyrelse i samhällsplaneringen.

Samverkan med kommunala museer för erfarenhetsutbyte

Västarvet samverkar med de kommunala museerna i ”Museinätverk Väst”. Syftet med nätverket är erfarenhetsutbyte mellan kommuner och region i frågor som rör natur- och kulturarv. Nätverket prioriterar frågor som berör samlingar och pedagogik.

Kunskaps- och resurscentrum och samverkar med universitet och högskolor

Kunskap och forskning är nödvändigt för att främja ett levande kulturarv och Västarvet är dels ett kunskaps- och resurscentrum, men samarbetar även med universitet och högskolor, exempelvis genom Kulturarvsakademin. Läs mer i avsnitt 3.2. Västarvet är en tillgång för andra aktörer inom natur- och kulturarvsområdet på kommunal nivå, för föreningslivet, näringsidkare och enskilda. Samverkan, samordning och regional överblick inom natur- och kulturarvsområdet är utmärkande för Västarvets arbetssätt.

Rådgivning och expertkunskap både som konsulent och konsult

Västarvet är remiss- och rådgivande instans till kommunerna när det gäller bygglov, planärenden och miljökonsekvensbeskrivningar, fornlämningar, konservering och till Länsstyrelsen i olika former av bidragsärenden. Vidare bidrar Västarvet med rådgivning och expertkunskap till myndigheter, näringslivet, civilsamhället och till enskilda.

Västarvets regionala tjänster omfattar arkeologi, byggnadsvård, kulturmiljö, naturmiljö, slöjd, konservering, utveckling och processtöd samt pedagogik och utställningar. Vissa tjänster erbjuds inom ramen för offentligt anslag, där Västarvet agerar konsulenter eller rådgivare. Andra tjänster erbjuds som konsultuppdrag där Västarvet konkurrerar med andra leverantörer på marknaden, t ex inom arkeologi, konservering och byggnadsvård.

Under året har det varit större utredningsarbeten kring kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i Mark och Hjo. Västarvet har även gjort en kulturhistorisk inventering av Otterbäcken i Gullspång. Alingsås har under året antagit det kulturmiljöprogram Västarvet arbetat fram i samverkan med kommunen. *Västarvet* arrangerade under 2016 så kallade "Arenadagar" i Dals Ed och Svenljunga/Tranemo i nära samverkan med kommun, föreningsliv och andra lokala aktörer.

Årlig konferens om digitalt kulturarv i praktiken

Digikult – digitalt kulturarv i praktiken är sedan 2013 en årlig konferens i Göteborg. Arrangörer av konferensen har varit Länsstyrelsen Västra Götaland, Regionarkivet, Riksarkivet Landsarkivet i Göteborg, Göteborgs stad Kulturförvaltningen, Wikimedia och VGR genom Västarvet och Kultur i Väst. De tre senaste konferenserna har varit fullsatta och fyllt en viktig funktion för kunskapsspridning och nätverkande för aktörer inom arkiv, bibliotek, museer, kulturmiljö, utbildningsområdet och privata företag. Under året har VGR tagit fram en utvecklingsplan 2017-2019 för att skapa förutsättningar för att konferensen att utvecklas till en nordisk samlingspunkt för kompetensutveckling i nya digitala metoder för att sprida kulturarvet. Grundläggande i planen är att skapa en stabil organisation och ekonomi för Digikult.

9.4 Vidgat deltagande

Västra Götalandsregionen har valt att arbeta integrerat med rättighetsfrågor. Att vidga deltagandet i kulturlivet är ett strategiskt område i kulturstrategin och kulturnämnden har vidare antagit riktlinjer för att tillgodose rätten att delta i kulturlivet. Riktlinjerna är strukturerade i följande sex insatsområden:

1. motverka diskriminering – ett maktperspektiv
2. jämställdhetsintegrering – ett intersektionellt perspektiv
3. jämlikhet – ett interkulturellt perspektiv
4. arbetet med nationella minoriteter – ett historiskt perspektiv
5. arbetet med barn och unga – ett skapandeperspektiv
6. arbetet med civilsamhället – ett demokratiperspektiv

Riktlinjerna ska vara vägledande när kulturnämnden beslutar om, och följer upp, insatser i allmänhet och i synnerhet inom strategiområdet vidgat deltagande. Under året har även nya riktlinjer för strategiområde nyttja tekniken antagits, som kommer att bidra till mer deltagarstyrd kultur.

Uppdrag till utförare – ett verktyg för att vidga deltagandet i kulturlivet

Ett av Västra Götalandsregionens kulturnämnds främsta verktyg för att öka delaktigheten i kulturlivet för alla kvinnor och män, flickor och pojkar oavsett ursprung eller funktionsförmåga, är i de treåriga uppdragen och i dialogen med utförarna. En röd tråd som löper genom uppdragen är att vidga deltagandet så att kulturlivet är tillgängligt för alla.

9.4.1 Kön, könsidentitet eller könsuttryck

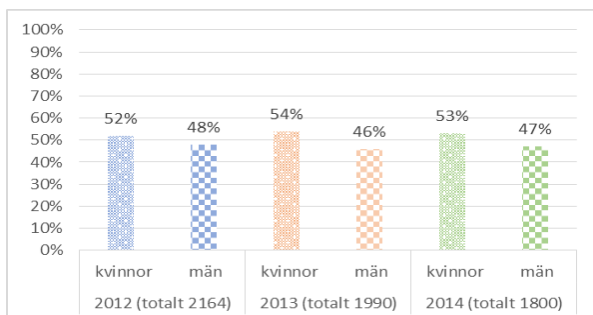
Frågan avser möjligheter att utöva ett aktivt konstnärskap, arbete och ha inflytande inom kulturlivets organisationer samt att ta del av kultur. Frågan avser både strategiskt arbete och specifika insatser. (Ur Kulturrådets kompletterande blankett för kvalitativ uppföljning)

Kartläggningar ger kunskap och verktyg för förändring

Västra Götalandsregionen (VGR) gör regelbundet kartläggningar av jämställdheten i verksamheter med uppdrag från kulturnämnden. Den tredje och senaste kartläggningen presenterades 2015, *Vart är vi på väg?* Eftersom jämställdhet förändras långsamt är bedömningen att det är bättre med fördjupande kartläggningar med möjlighet till analys ungefär vart tredje år, snarare än att sammanställa mer beskrivande statistik årligen.

Verksamheterna har jämställdhetsplaner som grund för arbetet, se vidare i kartläggningen för kvalitativ beskrivning. Nedan följer sammanfattning av de kvantitativa resultaten.

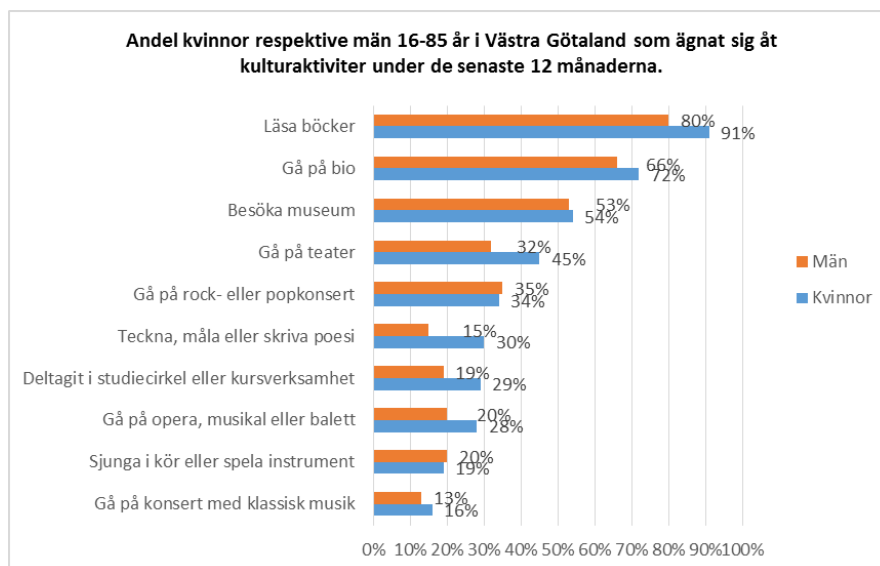
Resultaten från tidigare kartläggningar bekräftas eller förstärks. Generellt är könsfördelningen i personalen i stort sett oförändrad över åren, men antalet anställda minskar stadigt över tid.

Källa: *Vart är vi på väg?*, sidan 11

Bilden blir mer nyanserad när statistiken bryts ned för olika verksamhets- och personalkategorier. Den kvinnliga dominansen inom administrativ sektor fortsätter. Den tekniska personalen är mer jämställd, men det är fortfarande fler män än kvinnor. Personal med kärnkompetens är jämställd på övergripande nivå, men det finns skillnader inom olika verksamhetsområden, där det är övervägande kvinnor anställda inom museiområdet, medan det är något fler män inom scenkonstinstitutionerna. 37 procent av cheferna är kvinnor och andelen minskar över tid.

Västra Götalandsregionen samarbetar med SOM-institutet vid Göteborgs universitet för att följa utvecklingen ur ett invånarperspektiv. SOM – undersökningarna ger kunskap om kvinnors och mäns kulturvanor och visar att allmänhetens intresse för kultur förändras långsamt över tid. De i särklass mest populära kulturaktiviteterna är att lyssna på musik, läsa böcker, gå på bio och besöka museum. Generellt är det något fler kvinnor än män som ägnar sig åt olika kulturaktiviteter, både vad gäller besök på kulturinstitutioner och att själv utöva kultur i olika former. De mest jämställda kulturaktiviteterna är att besöka museum och gå på pop- rockkonsert.

Källa: Västsvenska SOM-undersökningen 2014 och "Teckna, måla eller skriva poesi" 2012.

9.4.2 Funktionsnedsättning

Frågan avser möjligheter att utöva ett aktivt konstnärskap, arbete och ha inflytande inom kulturlivets organisationer samt att ta del av kultur. Frågan avser både strategiskt arbete och specifika insatser. (Ur Kulturrådets kompletterande blankett för kvalitativ uppföljning)

Västra Götalandsregionens arbete för att öka tillgängligheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning

Västra Götalandsregionen (VGR) antog 2014 *nya riktlinjer för tillgängliga och användbara miljöer för utställningar och scenkonst*. De nya riktlinjerna är inriktade på tillgänglighet inte bara för besökare, utan riktar sig även till funktionsnedsatta personers möjligheter att aktivt delta i kulturverksamheter som anställd, tillfällig medarbetare eller som medaktör på olika sätt.

De flesta verksamheter med långsiktigt stöd från VGR använder *tillgänglighetsdatabasen* som erbjuder information om fysisk tillgänglighet utifrån fem förutsättningar: svårt att se, höra, röra sig, tåla vissa ämnen, bearbeta och förmedla information. Huvudprincipen är att varje verksamhet ska beskrivas så väl att en själv kan avgöra om en kan besöka platsen eller inte. Tillgänglighetsdatabasen är den enda databas i Sverige som erbjuder information om tillgänglighet i vardagen.

För att öka tillgängligheten får Handikappidrottsförbunden stöd från VGR. Danskompaniet Spinn, Very special arts och Share music har kulturstrategiska utvecklingsstöd för att öka konstens tillgänglighet för personer med funktionsvariationer.

Sammanfattning av verksamheternas arbete för att öka tillgängligheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning

Scenkonst

Inom *GöteborgsOperans* avdelning Skapa produceras olika kreativa projekt med deltagande och delaktighet som grund, samt scenkonst med, för och av ett brett spektrum av människor. Skapa arbetar utifrån tre fokusområden: Barn och unga, interkulturellt och inkluderande arbete. Detta avsnitt berör inkluderande arbete, läs avsnitt 9.4.3 "Etnisk och kulturell bakgrund" för beskrivning av interkulturellt arbete och avsnitt 9.4.5 för fokusområdet barn och unga.

GöteborgsOperan samarbetar med Share Music & Performing Arts, som är en internationell kulturorganisation, som arbetar med konstnärlig utveckling och innovativ scenkonst. Samarbetet utgår ifrån att människor har olika sätt att uttrycka sig och att konstnärliga olikheter är värdefulla. Under 2016 har samarbetet fokuserat på uppsökande arbete för att hitta artister för att framföra en ny opera "*Shanghai*", som kommer att ha premiär i april 2017. Artisterna från GöteborgsOperan och Share Music & Performing Arts medverkar både på scen och i den konstnärliga process som leder fram till det färdiga verket. Dessutom genomfördes en tredje gemensam sommarkurs för deltagare med olika förmågor och förutsättningar, inklusive medverkanden från GöteborgsOperan.

GöteborgsOperan har under året varit värd för ett internationellt symposium och en nätverksdag där det centrala temat var hur innovativ teknologi kan påverka det konstnärliga arbetet för tonsättare och musiker med olika funktionsförmågor. Båda evenemangen var i samarbete med Share Music, University of Ulster i Irland, Kultur i Väst och RNM (Resurs Ny Musik).

Skapa/Dans har även haft workshops och träffar med bland annat Spinn Unga, Passalen, Kulturskolan Centrum och Göteborgs Folkhögskola, samtliga är organisationer som arbetar med unga människor med funktionsvariationer.

Göteborgs Symfoniker har infört konsertformen ”Relaxed Performance” som utforskar och tillgängliggör. ”Här är både medverkande och publik med på noterna och alla, oavsett temperament och funktion, är välkomna att ta till sig musiken på sitt eget sätt.” (www.gso.se). Konserten syntolkas och förmedlas genom tecken som stöd.

Regionteater Väst (RTV) framhåller att perspektiven på tillgänglighet är många, det handlar om att göra scenkonst tillgänglig för alla. Föreställningar i RTV:s egna hus i Uddevalla och Borås har goda förutsättningar för de flesta med funktionsvariation. Där finns möjlighet till syntolkning, hörselslinga och har anpassat lokalerna för dem som har begränsad rörelseförmåga. Tillgänglighet handlar också om representation på scen, språk och uttrycksätt.

Uddevalla Choreographic Lab inom internationella projektet Moving Beyond Inclusion ägde rum på Regionteater Väst och på Bohusläns Museum i början av hösten i samarbete med Danskompaniet Spinn, Candoco Dance Company och Världskulturmuseet i Göteborg. Det var ett fem dagar långt konstnärligt labb för dansare med olika funktionsuppsättningar och deltagare från sex länder.

Under året deltog RTV tillsammans med Kultur i Väst och flera andra scenkonstinstitutioner i planeringen och genomförandet av Från Att Till Hur – en konferens om tillgänglig scenkonst.

Göteborgs Stadsteater arbetar sedan flera år med att göra teaterhusen mer tillgängliga för publik med olika funktionsvariationer. Under året har bland annat en ny publikhiss installerats för personer som har svårigheter att gå i trappor. Dessutom har två nya hemsidor tagits fram som uppnår hög nivå utifrån ett tillgänglighetsperspektiv. Göteborgs Stadsteater erbjuder flera hjälpmedel för personer med funktionsvariationer, däribland hörhjälpmedel, syntolkning och dessutom textas utvalda föreställningar. *Från att till hur* var en utbildningsdag som arrangerades i samarbete med Kultur i Väst om tillgänglighet inom scenkonst.

Riksteatern Väst samordnar kontakterna mellan Göteborgs Dövas Förening, lokalhållare och Riksteaterföreningar i Västra Götaland. Detta har bidragit till ett mer kontinuerligt utbud av tyst teaters produktion i väst.

Museer

Göteborgs stadsmuseum har inom ramen för projektet *FunkTek*, som stöttats av Allmänna arvsfonden, utvecklat tillgänglighetsaspekterna i en rad projekt under året. *FunkTek* presenterades under Almedalsveckan på ett seminarium arrangerat av Riksförbundet Sveriges museer. I stadsmuseets foajé har under hösten en introduktionsfilm till museet på teckenspråk installerats. Stadsmuseet har även visat en externproducerad utställning, *Kännbart*, med samtidskonst om att uppleva utan syn och hörsel. *Sjöfartsmuseet Akvariet* teckenspråkstolkar flera programaktiviteter, däribland "Klappa Havet".

Nordiska Akvarellmuseet (NAM) har under året infört allmänna visningar med medföljande teckenspråkstolk. Dessutom har NAM producerat en ny audioguide i samband med utställningen *Disney – konsten att berätta* producerade För distribution av audioguide har NAM valt appen A Guided Tour. Appen laddas ned kostnadsfritt från App Store eller Google Play och besökaren kan då lyssna i sin egen smarta telefon eller surfplatta. Appen A Guided Tour används också av Nationalmuseum, Moderna Museet Malmö, Moderna Museet Stockholm och Tumba Bruksmuseum. En audioguide producerades och spelades även in av museets konstpedagoger under utställningen med Birgit Broms.

Kultur i Väst har konsulenter för tillgänglighet som verkar för att alla ska ha lika möjlighet till kultur och är en resurs i arbetet med tillgänglighet. Arbetssätt för konsulenterna är bland annat konsultation, fortbildning, information, nätverk, publikationer och utvecklingsprojekt.

Under året har utbildningsserien "Från att till hur" arrangerats och barnens kulturkalas i Göteborg har utvecklats utifrån ett tillgänglighetsperspektiv.

Vid Kultur i Väst finns också Klangfärg, som är ett unikt resurscentrum för att utveckla skapandet inom LSS och särskola. Klangfärg riktar sig till personal som arbetar med personer med intellektuella funktionsnedsättningar. Klangfärg erbjuder kurser, handledning och mötesplatser. Exempel på aktiviteter under året är Höstrullen, en festival för filmer gjorda inom LSS-verksamhet och gymnasiesärskola.

Kultur i Väst ger också ut *Ljudmagasinet* en taltidning för personer med synnedsättning eller hellre lyssnar än läser. Här finns reportage, fördjupningar och beskrivningar som målgruppen inte kan ta del av i andra medier. Tidningen är gratis och kommer ut en gång i månaden.

9.4.3 Etnisk och kulturell bakgrund

Frågan avser möjligheter att utöva ett aktivt konstnärskap, arbete och ha inflytande inom kulturlivets organisationer samt att ta del av kultur. Frågan avser både strategiskt arbete och specifika insatser. (Ur Kulturrådets kompletterande blankett för kvalitativ uppföljning)

Två arenor för samverkan för interkulturell dialog

Västra Götalandsregionen (VGR) har skapat två arenor för regionövergripande samverkan för interkulturell dialog – en samverkansplattform inom VGR och ett forskningsråd i Västra Götaland bestående av Göteborgs universitet, Högskolan väst och Högskolan i Borås.

Dessa arenor ska bygga broar mellan regionen och kommunerna om praktik, forskning, politik och civilsamhälle utifrån ett interkulturellt perspektiv. Under 2016 har följande aktiviteter genomförts:

- Initiering av fem praktikinära forskningsprojekt tillsammans med kommunerna Ale, Borås, Falköping, Trollhättan och Vänersborg och utbildningsdag för dessa pilotkommuner.
- Initiering av ett forskningsprojekt i samverkan med Support Group Restad Gård (en förening bildad av de boende asylsökanden).
- Kunskapsdag om interkulturell dialog 18 november.
- Konferens efter den första utlysningen om projektmedel för att välkomna flyktingar med kultur 25 februari.
- Seminarium om interkulturell dialog under Almedalsveckan.
- Dessutom har en tjänsteperson i VGR som nationell företrädare lyft temat som expert på europeisk nivå i en utredning om interkulturell dialog.

Projektmedel för interkulturell dialog och välkomna flyktingar med kultur

Antalet ansökningar till utvecklingsprojekt som betonar interkulturell dialog ökar. Exempel på beviljade utvecklingsprojekt under 2016 med interkulturellt perspektiv är Clandestino-festivalen, Eldfestkommitténs Newroz-firande på Heden i Göteborg, den internationella poesifestivalen Merci poesi och Connecting worlds, en mötesplats för musiker från Sverige och Mellanöstern. Teater Trixters tvärkonstnärliga föreställning Bardo samarbetar med Kurdish Fine Art Society. I projektet Hallways – kulturhus, arbetar Skövde konstmuseum med asylsökande från Mariestad, Tibro, Gullspång, Töreboda och Skara för att underlätta deras inträde i samhället.

VGR har under 2016 beviljat två miljoner kronor i särskilda projektmedel för att välkomna flyktingar med kultur. 48 aktörer i civilsamhället/ det fria kulturlivet beviljades medel (av 130 ansökningar) utifrån fastställda kriterier som i korthet innebar att projekten främjar ömsesidig delaktighet, skapar nya samarbeten och bidrar till metodutveckling samt har potential att leva vidare efter projekttidens slut. Dessutom har ytterligare en miljon fördelats till studieförbundsdistrikten för ändamålet. Kulturens roll att välkomna flyktingar gör att nya mötesplatser skapas; mötesplatser för erfarenhetsutbyte, samtal och dialog.

Sammanfattning av verksamheternas arbete för att främja delaktighet i kulturlivet oavsett etnisk och kulturell bakgrund

Scenkonst

Inom *GöteborgsOperans* avdelning Skapa produceras olika kreativa projekt med deltagande och delaktighet som grund, samt scenkonst med, för och av ett brett spektrum av människor. Skapa arbetar utifrån tre fokusområden: Barn och unga, interkulturellt och inkluderande arbete. Detta avsnitt berör interkulturellt arbete, läs avsnitt 9.4.2 ”Funktionsnedsättning” för beskrivning av inkluderande arbete och avsnitt 9.4.5 för fokusområdet barn och unga.

Internationella kören i samarbete med Röda Korset, består av 60 personer från 21 länder som repeterade en gång i veckan mellan februari och maj. I slutet av maj spelades två utsålda konserter på Lilla Scenen och i augusti medverkade kören i Göteborgs Operans konsert under Kulturkalaset. Kören sjöng på arabiska, engelska, svenska, kurdiska, spanska och persiska.

Göteborgs Symfoniker är engagerade i El Sistema, kör- och orkesterskola, som började i Hammarkullen 2010 och har idag spridit sig till Göteborgs alla stadsdelar och till 27 kommuner i Sverige. ”Genom att upptäcka glädjen och skönheten i musiken ges barnen verktyg att skapa drömmar och mål med egen drivkraft. Musik för bättre liv. El Sistema verkar primärt där behoven är störst och verksamheten involverar även barnens familjer” (www.elsistema.se) 2016 var det för tredje gången dags för det internationella musiklägret ”Side by Side by El Sistema”, som drivs av Göteborgs Symfoniker, läs mer i avsnitt 9.4.5 ”Barn och unga”.

Folkteatern är en mötesplats för deltagare i projektet Bryggan, som avser att ge oetablerade kulturaktörer i social och urban periferi möjlighet att utveckla sitt konstnärliga uttryck samt att förmedla kontakter med professionella aktörer. Projektet drivs av föreningen Klyftan.

Regionteater Väst (RTV) når barn och unga med olika bakgrunder genom föreställningar i skolor. RTV har ett stort engagemang i samhällsfrågor och barns villkor och livssituation. Deltagande är en självklarhet. *Troll i utkanten av samhället* är ett omoraliskt äventyr om Vi och Dom, där publiken involveras från allra första början. Föreställningen var uttagen till Bibu 2016, där RTV även arrangerade ett mycket välbesökt seminarium med titeln *Vem får gestalta vad*. Dessutom vann föreställningen utmärkelsen Årets politiska scenkonstföreställning på Scenkonstgalan i Göteborg.

Ashtar Dans, består av syriska dansare och koreografer som flytt kriget och nu bor i Sverige, startade sitt residens hos RTV i Borås under 2015. 2016 var det dags för premiär på Stora torget i Borås under Dansens Dag. Föreställningen har rötter i arabisk folkdans och modern dans samt är gränsöverskridande för publik oavsett bakgrund.

RTV samarbetar även med Svenska för invandrare, SFI i Borås med bland annat studiebesök och föreläsningar. I Uddevalla har RTV samarbetat med Bryggan, en verksamhet för nyanlända barn och ungdomar.

Göteborgs Stadsteater når sammantaget en publik som speglar befolkningen i Göteborg och Västra Götaland. Publiken bor såväl i centrum, som i ytterområdena, på landsbygden och i kranskommunerna. En ambition har varit att öka andelen utlandsfödda i publiken på Götaplatsen och under året har ett samarbete inletts med Östra Göteborg för att skapa nya vägar mellan teatern och invånare i dessa stadsdelar.

Museer och hemslöjd

Västarvet har under året erbjudit särskilda program och aktiviteter för flyktingar. Exempelvis bjöds personer från asylboenden in till slöjdläger för ungdomar på Forsviks bruk. Projektet ”Ta i hand” finns i områden som ofta hamnar i skymundan bredvid innerstadens dominans; Stenstorp, Floby, Biskopsgården i Göteborg, Restad Gård utanför Vänersborg och Kronogården i Trollhättan. I omkring och mellan dessa områden bygger de nya och hjälper redan existerande nätverk att växa. Under 2016 har cirka 30 träffar anordnats med allt från hennamålning till läderslöjd.

Västarvets hemslöjdskonsulenter startade Ta i hand tillsammans med Föreningen Göteborgsslöjd och Svensk Form Väst. Idag är hemslöjdskonsulternas roll att stödja och delta i arbetet med projektet som ägs av Studieförbundet Vuxenskolan Västra Götaland.

Samarbete med hemslöjdskonsulenter i Region Skåne och Stockholms län samt Nämnden för hemslöjdsfrågor har inletts för att gemensamt arbeta för att öka tillgängligheten, mångfalden och vidga deltagandet i slöjden. Två konferenser med workshops för alla medarbetare i respektive organisation har genomförts i Kungälv och Landskrona.

Göteborgs museer har haft uppsökande verksamhet för att barn och unga från utsatta stadsdelar i högre utsträckning ska ta del av den pedagogiska verksamheten, läs mer i avsnitt 9.4.5 ”Barn och unga”. Göteborgs museer arrangerade aktiviteter för barn och unga genom ”Sommarlovssatsningen” och flera satsningar riktade sig specifikt till grupper med annan etnisk och kulturell bakgrund. Sjöfartsmuseet utvecklade sitt koncept Sommarlabbet – havsforskare för en dag med texter på flera minoritetsspråk samt särskilda språkguider under två veckor. Röhsska museet arrangerade ett flertal riktade satsningar för nyanlända och unga, bland annat designworkshops med föreningen Rampen och deras fotbollslag med nyanlända tjejer. Vid Göteborgs stadsmuseum och Göteborgs konstmuseum hölls skapande workshops som del av samma satsning.

Inför Göteborgs Internationella Konstbiennal (GIBCA) 2017 har *Röda Sten Konsthall* bildat en referensgrupp med sakkunniga inom religion och sekularitet. Exempelvis med representanter från Göteborg Interreligiösa center, Göteborgs Universitet, Urbana studier, Svenska kyrkan och Homan – en intresseorganisation för homosexuella muslimer.

Nordiska Akvarellmuseet har under flera år medverkat i M/S Mira Tjörn, en introduktionskurs för ensamkommande unga flyktingar. Även *Bohusläns museum* är resurs för nyanlända genom program i språkträning, stadsvandring och kunskap om natur, allemansrätt och öppna samtal om konst. Dessutom har flera utställningar under året på olika sätt berört flykt, exempelvis *Flykt*, *Fotboll i Uddevalla*, *Vrångsholmen*.

Västergötlands museum arrangerade regelbundna träffar för ungefär 20-30 nyanlända kvinnor för möten genom handarbete. Dessa träffar utvecklades senare till att även omfatta språkcaféer.

Kultur i Väst har konsulenter för interkultur och arbetssätten är konsultation, fortbildningar, utvecklingsprojekt och nätverk. Arbetet med interkulturella frågor i samverkan med flera aktörer ex kommuner, organisationer, arrangörer samt även andra konsulenter inom Kultur i Väst. Kultur i Väst har under 2016 haft flera aktiviteter för att öka interkulturell dialog och bryta utanförskap och segregation.

Biblioteken är en interkulturell mötesplats och under 2016 har Kultur i Väst haft fortbildning för personal med föreläsare från Migrationsverket, Internationella biblioteket med flera. Bibliotekstidskriften Framsidan har under året haft ett temanummer kring hur biblioteken hanterar utsatta grupper och flyktingar/asylsökande i synnerhet.

Konstkonsulenterna tar fram en modell för ett mentorsprogram i samarbete med Döms konstskola i Göteborg med syfte att bredda rekryteringen med ett uttalat mångfaldsperspektiv. Det har även varit Artist-in-Residence tillsammans med Angereds konsthall, där residenskonstnärer arbetar tillsammans med boende i området i deltagandebaserade processer pågår.

Inom *musikområdet* har Kultur i Väst varit aktiva i flera projekt för att öka interkulturell dialog. I Biskopsgården, förort till Göteborg, pågår ett körprojekt med deltagare från hela världen. "Home Away from Home" leds av frilansmusikerna Peter Pop och Göran Berg är en öppen scen och mötesplats för nyanlända. På Göteborgs kulturkalas var det en konsert på Stora Teatern med invandrade artister, som bland annat hittats genom "Home Away from Home". Flera artister har turnerat runt till flyktingboenden, bland annat Zarassi Trio och "Önskelistan" med Anna Ottertun och David Bäck.

Även inom *dansområdet* har flera aktiviteter riktats till nyanlända, däribland av Birte Niederhaus i Göteborg och av Benno Voorhamn i Tanum. Flera projekt inom communitydans pågår och utbudsdagen "Extra allt!" har arrangerats i samarbete med Dans i Stockholms Stad och län. Kultur i Väst har även initierat ett projekt i Vänersborg och Biskopsgården med dansgruppen React, för att tillsammans med lokala grupper undersöka närområdet.

Projektet Kontor innebär att nykomna kulturarbetare matchas med yrkesverksamma inom samma fält. Projektet drivs av Kultur i Väst i samarbete med Arbetsförmedlingen.

9.4.4 Nationella minoriteter

Här avses de fem nationella minoriteter som Sverige tillerkänt särskilda rättigheter genom Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter. De är sverigefinnar, judar, tornedalingar, romer och samer. Frågan avser samråd, strategiskt arbete och specifika insatser.

Västra Götalandsregionens arbete för att främja och synliggöra de nationella minoriteternas kultur- och kulturarv

Att stödja utvecklingen av de fem nationella minoriteternas egenmakt är en pågående utvecklingsinsats i kulturplan 2016-2019.

VGR ger stöd till Agnesbergs folkhögskola, den första romska folkhögskolan i Norden. I VGR finns även en kommitté för mänskliga rättigheter som regelbundet samråder med organisationer som företräder nationella minoriteter. Samråden är forum där deltagarna bidrar med erfarenhet, perspektiv och kunskap utifrån sina olika roller. Under året har tre möten genomförts, varav ett varit med politisk representation. Kommittén har även gett organisationsstöd till föreningar som företräder de nationella minoriteterna. Syftet med bidraget är att stärka den nationella minoritetspolitiken på regional nivå.

Sammanfattning av verksamheternas arbete för att främja och synliggöra de nationella minoriteternas kultur- och kulturarv

Folkteatern har med tre pjäser skrivna av dramatikern Kristian Hallberg tagit sig an arbetet med nationella minoriteten romerna. Kristian Hallberg följde den romska utställningen då han skrev de tre pjäserna. Den andra av dessa sätts nu upp på Folkteatern (premiär 18 mars 2017). Folkteatern har också diskuterat romernas situation med Göteborg Stadsmission.

Riksteatern Väst utvecklar samarbetet mellan de finska förvaltningskommunerna och riksteaterföreningarna. Under 2016 turnerade fem föreställningar på finska i Västra Götaland, bland annat på Borås Stadsteater.

Västarvet driver ”Spektrum”, en mötesplats för kultur, demokrati och mänskliga rättigheter i Västra Götaland med fokus på nationella minoriteter. Utställningen *Romer* började turnera under året och ger även ingångar till övriga nationella minoriteterna. Utöver utställningen ingår även föreläsningar och workshops.

Bohusläns museum har sedan över ett decennium ett samarbete med resandeföreningar. Museet har Sveriges enda permanenta utställning som berör de resandes historia. Museet uppmärksammar även andra nationella minoriteter med programpunkter, exempelvis. Sverigefinnarnas dag.

Göteborgs Stads kulturförvaltning har under året haft en särskild koordinator för nationella minoritetsfrågor. Koordinators uppdrag har varit att samordna förvaltningens arbete och att koordinera aktiviteter. Planeringen av nationella minoriteters högtidsdagar har gjorts tillsammans med de nationella minoritetsorganisationerna i Göteborg. Utvärderingen av aktivitetsplanen för 2016 visade att ceremonierna på Gustav Adolfs torg med fördel kan förläggas inomhus i förvaltningens institutioner, exempelvis museerna.

Göteborgs stadsmuseum har tagit fram stadsvandringskartor på sex olika språk i anslutning till jubileumssatsningen *Göteborg berättar*. Därtill utarbetas även kartor med fokus på nationella minoriteters historia i Göteborg, i samarbete med representanter för respektive minoritetsgrupp. En karta för det Judiska Göteborg och en karta för det Sverigefinska Göteborg har redan färdigställts. Samtliga stadsvandringskartor har utarbetats i samarbete med S2020, Integrationscentrum Göteborg och social resursförvaltning.

Inom ramen för ”Sommarlovssatsningen” utvecklade *Sjöfartsmuseet Akvariet* sitt koncept Sommarlabbet – havsforskare för en dag med texter på flera minoritetsspråk samt särskilda språkguider under två veckor.

9.4.5 Barn och unga

Frågan avser barn och ungas möjligheter att ta del av professionell kultur, till eget utövande och inflytande över kulturutbudet. Frågan avser både strategiskt arbete och specifika insatser. För varje insats bör det framgå vilka åldrar inom åldersspannet 0-25 år som var målgrupp. Frågan avser alltså även unga vuxna 19-25 år. (Ur Kulturrådets kompletterande blankett för kvalitativ uppföljning)

Västra Götalandsregionens arbete med att främja barns och ungas rätt till kultur

Västra Götalandsregionen vill vara en kraftfull kulturregion för barn och unga. Västra Götalandsregionens kulturnämnds satsningar 2016 på barn och unga inkluderar bland annat följande:

- Barn och unga är särskilt prioriterade i uppdrag till kulturverksamheter.
- Museer har tilldelats medel för fri entré för barn och unga upp till 26 år.
- 10,6 miljoner i arrangörsstöd möjliggjorde att 183 869 barn och unga tog del av och själva utövade kultur främst i skolan.
- 220 nya projekt av och med unga har genomförts genom K- pengarna.
- Nationell undersökning av barn och ungas kulturvanor med tilläggsurval i Västra Götaland är påbörjad. Myndigheten för Kulturanalys ansvarar för undersökningen och VGR är en av fem deltagande regioner.

Sammanfattning av verksamheternas arbete med att främja barns och ungas rätt till kultur

Scenkonst

Scenkonstinstitutionerna har haft ökat fokus på barn och unga de senaste åren.

Regionteater Väst (RTV) är Sveriges största turnerande scenkonstinstitution för ung publik.

- Den starka konstnärliga utvecklingen är grunden för RTV bredvid engagemanget i samhällsfrågor och barns villkor och livssituation. Som exempel kan lyftas *Troll i utkanten av samhället* som tillsammans med dansföreställningen *Propreté* spelades på Scenkonstbiennal för barn och unga, Bibu. *Utmaningar* blev utvald att spela på prestigefyllda Tanzmesse i Düsseldorf och väckte stor uppmärksamhet. *Till Oz* nominerades till priset "Årets magi" på Scenkonstgalan.
- Deltagande är en självklarhet och RTV har slagit ett världsrekord i antal medskapare genom föreställningen *Världsrekordet* samt arbetat med integration.
- Regionteater Väst fungerar som kunskaps- och resurscentrum och samverkar med ett stort antal fria aktörer, institutioner och kommuner. RTV samarbetar och samverkar för att maximera den konstnärliga kvalitén, tillgängligheten och deltagandet.
- Läs mer om RTV i 2.2 "Teater" och 2.3 "Dans" samt under rubrikerna "Funktionsnedsättning", "Etnisk och kulturell bakgrund" i detta kapitel.

I Göteborgs Symfonikers strategiplan lyfts en ledande barn- och ungdomsverksamhet fram som en framgångsfaktor. Genom att tillgängliggöra Konserthuset och den symfoniska konstmusiken engageras barn och unga både som publik och utövare.

- Skol- och familjeproduktionernas viktigaste syfte är att barn och unga ska få konstnärliga upplevelser.
- Göteborgs Symfoniker är engagerade i El Sistema. 2016 var det för tredje gången dags för det internationella musiklägret ”Side by Side”, där 1 250 unga från hela världen spelade i orkester, sjöng i kör och deltog i konserter tillsammans med musiker ur Göteborgs Symfoniker.
- Gästspelet med European Union Youth Orchestra i november blev ett pedagogiskt förebildningsprojekt, då även tre regional ungdomsorkestrar bjöds in från Västra Götaland, Norrbotten och Stockholm.
- Sportlovsorkestern jubilerade 2016, då den genomfördes för femtonde gången med musiker ur orkestern som coachade ett 60 tal unga musiker.
- Genom samverkan med Polstjärnekursen- och priset, som arrangeras av Vänersborgs kommun, nås de mest ambitiösa unga musikerna. Under finalkonserten ackompanjerades de fyra finalisterna av orkestern och konserten avslutades tillsammans med samtliga medverkanden i kursen och tävlingen.
- Satsningen på Fristay fortsätter. Fristay är en orkester och en kör för ungdomar från årskurs sex och uppåt där är välkomna: elever från kulturskolor, suzukiföreningar, musikgymnasier, ensamsjungande, körveteraner - med intentionen att bygga broar genom musik.

Även GöteborgsOperan bedriver arbete för, av och med barn och unga. På Sagofoaajén sitter de allra minsta och tittar och lyssnar på musikaliska sagor, de lite äldre kan ta del av skolföreställningar, dansa ”Experimental Battle”, sjunga i barn- och diskantkören samt att hela familjen är välkomna på Jultrad-i-ton, en galen historia om hur jultomten kidnappas och hela julen är hotad.

- I Sagofoaajén spelades tre uppsättningar med fri entré under året: *Morfar Persson får en kompis*, *Min Låtsasvän* och *Borta eller hemma?*. Sagofoaajén spelades även på Stadsbiblioteket under höstlovet.
- Under året har *Lite Lennart* turnerat med 69 föreställningar i Västra Götaland. Här blandades Lennart Hellsings finurliga språkvärld med musikalisk energi.
- Danskompaniets föreställning *Matsalen* turnerade också i Västra Götaland med 48 föreställningar i samarbete med Regionteater Väst.
- Dansmakarna är ett återkommande projekt där förskole- och lågstadielärare inspireras att göra koreografi utifrån barnens egna rörelser. Detta visas upp på Lilla scenen på Dansens dag.
- Barn- och Diskantkören har under 2016 framfört *Play on!*, ett projekt med anledning av Shakespeare jubileet med specialskriven musik av Susanna Lindmark och studenter vid Högskolan för scen och musik. Körerna har även framfört konserten *Hitta Hem* på Världskulturmuseet, där den röda tråden arbetades fram under repetitionerna genom gruppdiskussioner och individuella textbidrag.
- LjusLab är ett innovativt utvecklingsprojekt mellan GöteborgsOperan, Riksställningar och White. LjusLab var en interaktiv föreställning för ca 1000 barn i Bergsjön under fem veckor.

Göteborg Wind Orchestra (GWO) satsningar på barn inkluderar skolkonserter, familjekonserter och skolbussen. Dessutom samarbetar GWO med flera musikutbildningar för unga.

- ”Skolbussen” rullar kontinuerligt på vägarna i Västra Götaland, där GWO spelar för, eller tillsammans med, skolungdomar.
- Projektet RESPEKT påbörjades 2015 och uppfördes för publik 2016 med nyskriven musik och text och ungdomar var delaktiga i hela skapandeprocessen.
- GWO samarbetar med flera musikutbildningar, däribland Högskolan för scen och musik, Balettakademien, orkestergymnasiet i Vänersborg och Brunnbo musikklasser.

Vara Konserthus prioriterar barn och unga genom familjelördagar, produktioner anpassade för målgruppen samt ett ungdomsstorband.

- Familjelördagar arrangeras tre gånger per säsong och lockade betydligt fler barn jämfört med föregående år.
- Bohuslän Big Band har under 2016 prioriterat barn och unga genom produktionerna *Up & Coming*, *Unga Jazztalanger*, *Vår Underbara Värld*, *Jazzparaden* och *Stevie Wonder*.
- Dessutom samlar ungdomsstorbandet Next Generation Big Band jazzintresserade ungdomar från hela Västra Götaland.

En stor del av *Kultur i Västs* musikverksamhet riktar sig till en yngre målgrupp. Kultur i Väst driver tre orkester- och körprojekt:

- World Wide Orchestra är en folk- och världsmusikensemble
- Vägus är ungdomssymfoniker i Västra Götaland, som turnerar varje år med dirigent Simon Phipps och instruktörer från Göteborgs Symfoniker och GöteborgsOperan.
- Höstlovskören är en årligen återkommande femdagars körkurs i Konserthuset, som genomförs i samarbete med Göteborgs Symfoniker.
- Kultur i Väst driver också *URBAN*, ett dansnätverk för barn och unga. I nätverket ingår även danskonsulenten vid Göteborgs Stad, Riksteatern Väst, Danscentrum Väst, GöteborgsOperan och Regionteater Väst.

På *Borås Stadsteater* har flera föreställningar spelats för barn och unga. Dessutom har skolorna fått besök av en sagoberättande skådespelerska.

- Tre produktioner har varit riktade mot barn, unga och familj: *Katitzi*, *Snödrottningen* och *Jag blir en bubbla, som blir ett monster som blir ett barn*
- Det har även varit studiebesök och pedagogiska visningar för skolbarn.
- I projektet *Sagovärld*, har en skådespelerska besökt skolor vid åtta tillfällen och läst sagor från olika länder.
- *LÄNK* var ett samarbete med Riksteatern som innebar att unga amatörensemblar fick möjlighet att spela nyskriven dramatik med handledning från teaterns ensemble.

Folkteatern har uppdrag från VGR att producera scenkonst för vuxen publik, men samarbetar kontinuerligt med Regionteater Väst för produktioner riktade till barn. Dessutom nås en yngre målgrupp genom samarbeten med restaurangen Folk.

- *Sommarregler* en familjeföreställning från sex år samproducerades med Regionteater Väst och Angereds teater.
- Yngre publik har hittat till Folkteatern genom nattrepetitioner och after work med mat, dryck och föreställning i samarbete med restaurangen Folk.

Backa Teater är en del av Göteborgs Stadsteater och spelar teater för unga, men någon övre åldersgräns finns inte.

- Under året har fyra egna produktioner och fyra gästspel tagit plats på scen.
- *The Misfits* av Mattias Andersson hade urpremiär på Backa Teater i april och gästspelade sedan på internationella festivaler i både Bologna och Rennes.
- Övriga egna produktioner var: *A Clockwork Orange*, *Fursten* och *Axolotl*.
- Två gästspel var från Irland och spelades i samband med Göteborgs dans- och teaterfestival.

Museer och hemslojd

Museerna arbetar aktivt med att vidga deltagandet i kulturlivet och barn och unga är en prioriterad målgrupp. Västra Götalandsregionen (VGR) finansierar fri entré för barn och ungdomar upp till 26 år på museerna.

Västarvet har flera utställningar med barn och unga i fokus; Göteborgs naturhistoriska museum är en familjeklassiker, utställningen *Inannis skissbok* på Vänersborgs museum lyfter fram barns berättelser från 1800-talet och utställningsturnén ”Någonstans i Sverige” presenterar fotografier, berättelser och tankar kring hembygd ur ungdomars perspektiv. Västarvet söker ständigt nya arenor, fysiska och digitala, för att nå ut till barn och unga.

- Museerna arrangerar aktiviteter på loven för barn och unga. Dessutom erbjuder Västarvet ett omfattande skolprogram.
- På Göteborgs kulturkalas visades utställningen ”Kan Själv” för barn 0-2 år. Västarvet arrangerade även flera aktiviteter och verkstäder inom ramen för ”Slöjdklubben” – Sveriges största slöjdarrangemang för barn med flera arrangörer under ett tak. Totalt erbjöds 22 aktiviteter med 73 programstarter och 30 000 besökte Slöjdklubben.
- I 11 slöjdklubbar i Västra Götaland har barn möjlighet att utöva och träna slöjd på sin fritid. Hemslöjdskonsulenter utbildar handledare i Slöjdklubben.
- Konceptet Slöjdsnack består av samtalsträffar för unga med utgångspunkt i slöjd och skapande i samarbete med Skapismen och KulturUngdom. Under våren var det fyra ”slöjdsnack” på tre platser och konceptet har även dykt upp på sommarens slöjdläger för unga på Forsviks bruk.
- Jämlik kultur är ett metodprojekt som ska göra det möjligt för barn och unga med neuropsykiatriska funktionsvariationer att ta del av museernas verksamhet. Det ställer krav såväl på pedagogiken som på den fysiska miljöns utformning.
- ”Forska där du står” är ett pilotprojekt för att nå ut till fler barn utanför Västarvets besöksområde. Under året har en temalåda tagits fram i samverkan med skolor i Partille och Gullspång och även en digital lärplattform utvecklats.

Flera utställningar vid *Göteborgs museer* riktar sig specifikt till barn och unga, däribland "Barnens museum" på stadsmuseet och Sjöfartsmuseet Akvariet har flera lekrum exempelvis i anslutning till den populära utställningen om Sally Jones. Det pedagogiska arbetet för barn och unga vid Göteborgs museer är omfattande.

- Göteborgs Stad erbjuder kostnadsfria pedagogiska lektioner för barn och unga. Sammantaget har 4 434 lektioner genomförts, jämfört med 4 657 föregående år, varav flertalet på museer i Göteborg med kommunal, regional eller statlig huvudman.
- Museerna har haft uppsökande verksamhet för att barn och unga från utsatta stadsdelar i högre utsträckning ska ta del av den pedagogiska verksamheten.
- En ny lektion "på lätt svenska" har bidragit till att Göteborgs konstmuseum ökat antalet museilektioner för gymnasieklasser och varit del av arbetet för att nå barn och unga i utsatta områden.
- Sjöfartsmuseet Akvariet har erbjudit gymnasielektioner extra lektioner i form av hamnturer på Älven och klasser från stadsdelen Angered ökade med 25 procent. På Sjöfartsmuseet Akvariet kan barn och unga även ta del av regelbundna visningar av Akvariet och utställningar, såsom "Klappa havet" och "Hej Bläckfisk".
- Röhsska museet har riktat verksamhet till lärare utifrån lärarnas roll som "dörröppnare" för barn och unga, utökat öppettiderna för förskolor att besöka museet på egen hand, samt arrangerat fortbildning för gymnasielärare.
- Göteborgs stadsmuseum satsade strategiskt, utifrån statistik över museilektioner och rapporten "Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg" på uppsökande verksamhet i stadsdelarna Tynnered, Biskopsgården och Bergsjön. Arbetssättet kommer att vidareutvecklas under nästa år och då tillsammans med övriga Göteborgs museer.
- Göteborgs museer arrangerade aktiviteter för barn och unga genom "Sommarlovssatsningen" och flera satsningar riktade sig specifikt till grupper med annan etnisk och kulturell bakgrund. Läs mer i avsnitt 9.4.3 "Etnisk och kulturell bakgrund"

Röda Sten Konsthall (RSK) har under 2016 haft flera aktiviteter som riktar sig till barn och unga.

- Barnvagnsvisningar för barn upp till tre år tillsammans med en eller flera vuxna.
- Lördagsverkstan/Konstlabbet för barn från tre år tillsammans med vuxen.
- Färgverkstan för barn i förskoleklass.
- Museilektioner för barn i förskola till unga i grund- gymnasie- och folkhögskola samt Svenska för invandrare, ungefär 100 lektioner i samarbete med Göteborgs Stad.
- Genom *Ung & Skapande* har unga mellan 12-26 år kunnat ta del av aktiviteter fyra dagar i veckan och under samtliga skollov. Nytt för 2016 var en satsning på graffiti och gatukonst.

Nordiska Akvarellmuseet (NAM) bedriver en omfattande pedagogisk verksamhet som främst riktar sig till barn och unga.

- Öppen verkstad, lovverkstäder och temaverkstäder. Under sommaren hölls dagligen två verkstäder öppna, varav en särskilt fokuserade på animation mot bakgrund av pågående Disney utställning.
- Kurser för barn och vuxna tillsammans och sommarkonstskola för barn. Dessutom introducerades en ny kursform under 2016 *Flygande Blåbär*, experimentverkstad för de allra minsta barnen tillsammans med sina föräldrar.
- Under 2016 besökte 114 skolklasser NAM och målet är att elever och lärare ska känna sig hemma på museet och ta del av utställningar och pedagogisk verksamhet. NAM arbetar med ett särskilt uppdrag för skolan på Tjörn med gratis visning och verkstad på museet. Förutom frekventa besök av Tjörns skolor gästades museet av grundskolor från nio kommuner i Västra Götaland.
- NAM tar också fram pedagogiskt material för arbete i klassrummet efter museibesök.
- NAM har också fördjupat samarbetet genom fokusskolor och under året visades en utställning på museets övre plan av barn från Rönnängs skola.
- NAM samarbetar även med Kålleskärs förskola med ett upplägg för de äldsta barnen, femåringarna. Under året träffar museets pedagoger barnen vid fyra tillfällen både på förskolan och museet.

På *Bohusläns museum* finns Lekrummet, där en kan gå ombord på Bohusläns mest "svängda" ångare. Pedagogiska aktiviteter är i stor utsträckning kopplade till utställningarna.

- Museet har ett stort utbud av lektioner inom konst, natur- och kulturhistoria för skolan.
- I flera utställningar ingår interaktiva delar som vänder sig till yngre besökare, exempelvis i Folkhemmets rum skapades av en referensgrupp från femteklass.

Läckö Slott är ett slott och naturum för alla åldrar.

- Barn kan ta del av fyra slottsäventyr, Lilla Slottsteatern, skattjakt, dramatiserade visningar och "Läskiga Läckö".
- På naturum Vänerskärsgården – Viktoriahuset finns många familjeaktiviteter, såsom småkrypssafari, naturspaning, tipspromenad eller teckna med inspiration från djur och natur.
- Läckö Slott och naturum har ett ambitiöst skolprogram som årligen når ungefär 2 500 barn och ungdomar. Skolprogrammet har arbetats fram med stöd från sponsorer från näringslivet (Sparbanksstiftelsen Lidköping) och i samarbete med skolor i Lidköpings kommun. Under året har det övergripande temat varit hållbar utveckling och för årskurs 2 var temat "Vem äter vem, och vem äter vad?" och för årskurs 5 "Människan i naturen – nu och då". För årskurs 8 var temat "Naturresurser i vår närmiljö".

Västergötlands museum har under året haft flera utställningar och programverksamhet som riktar sig till de yngre besökarna.

- I utställningen "Fult?" utgjorde förskoleklasser referensgrupper som diskuterade skönhetsbegreppet. Allmänheten bjöds också in att bidra till utställningen med berättelser och föremål.
- Även utställningarna "Kan själv!", " Klappar i juletid" och "Pixlar – mellan Pong och Playstation" riktade sig till de yngre besökarna.
- Musikskolans föreställning "Kajsa Kavat" spelades på Västergötlands museum för Skaras alla förskoleklasser.
- Inom ramen för "Tidsresan" och andra program förmedlas berättelser och hantverk från 1800- och det tidiga 1900-talets vardagsliv, till skolelever, men även till föreningar och vuxengrupper.

Konst- och kulturfrämjande

I Västra Götaland finns flera aktörer med uppdrag att främja invånarnas tillgång till konst och kultur och barn och ungdomar är en prioriterad målgrupp. Kultur i Väst har flera målgrupper för sin verksamhet, däribland barn och ungdomar. Konsulenterna inom Göteborgs Stad främjar barn- och ungdomskultur i förskola och KulturUngdom har en ung målgrupp.

Läs mer i kapitel 4 för övergripande resultat för 2016, nedan redogörs för arrangörsstöd för barn- och ungdomskultur främst i skolan samt för kulturpengar för ungdomars fritid. Under rubriken "scenkonst" ovan sammanfattas Kultur i Västs arbete inom musikområdet, läs vidare i kapitel 5 om insatser för att främja barn och ungas läsande och i kapitel 6 om aktiviteter för att barn och unga ska se, göra och förstå film.

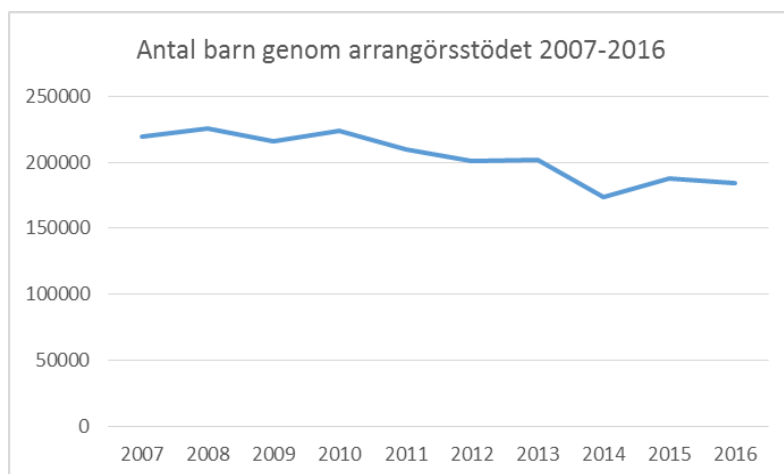
183 869 barn tog del av kultur genom 10,6 miljoner i arrangörsstöd

Det regionala arrangörsstödet för barn och unga administreras av Kultur i Väst och tilldelas alla kommuner i Västra Götaland som engagerar professionella kulturskapare. Stödet är ett komplement till kommunernas egna kultursatsningar. Merparten av aktiviteterna sker i skolan, men det är även möjligt att använda stödet för barn och ungdomars fritid.

I Kulturkatalogen Väst samlar Kultur i Väst varje år kulturupplevelser och kulturpedagogiska aktiviteter av hög kvalitet som kommunerna i Västra Götaland kan köpa med stöd från arrangörsstödet. Kultur i Väst arrangerar även utbudsdagar för att arrangörer ska kunna få smakprov ur Kulturkatalogen. Dagarna skapar även möten mellan artister, arrangörer, regionala- och kommunala verksamheter.

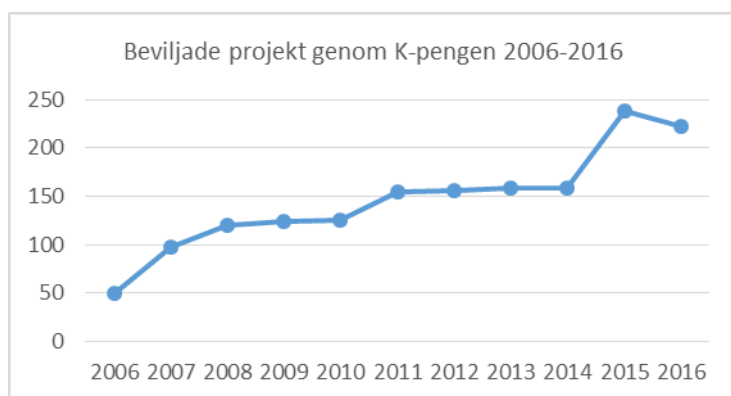
Kultur i Väst har på uppdrag av kulturnämnden under året presenterat en rapport av arrangörsstödet. I rapporten redovisas utformning och arbetsformer samt förslag till utveckling av arrangörsstödet.

2016 betalades totalt 10,6 miljoner kronor ut till 47 av 49 kommuner i Västra Götaland och 183 869 barn tog del av aktiviteter inom ramen för arrangörsstödet. Antalet barn minskar dock tid, men en viss uppgång sedan 2014 kan noteras. Vilka åldersgrupper som tar del av arrangörsstödet har förändrats sedan införandet av det statliga stödet "Skapande skola". Det har skett en förskjutning från de äldre åldrarna till att de yngre barnen i högre utsträckning tar del av aktiviteterna inom ramen för arrangörsstödet. Antalet kulturpedagogiska timmar och föreställningar ökar över tid, medan filmvisningar och författarbesök minskar något jämfört med föregående år, men är betydligt fler än 2014.

222 projekt genom kulturpengar av och med unga

KulturUngdom har delegation från VGR att handlägga och fördela 1,5 miljoner i K-pengar, snabba slantar för ungas egna projekt och arrangemang. Under 2016 har KulturUngdom beviljat K-pengar till 222 projekt i 34 kommuner av totalt 304 ansökningar. Antalet ungdomar som publik och deltagare var 42 474 och minskar något jämfört med föregående rekordår, men ökar med 72 procent jämfört med 2014. Beslutsgången är snabb och det handlar ofta om små summor, i genomsnitt 6 752 kronor, som i det lokala perspektivet har stor betydelse.

9.4.6 Andra aspekter på vidgat deltagande

Frågan avser insatser som utifrån andra aspekter /.../ främjat allas lika möjligheter att delta i kulturlivet. Andra aspekter kan exempelvis vara socioekonomisk bakgrund och geografisk hemvist. Även digitalt tillgängliggörande eller andra metoder för att göra verksamheten mer tillgänglig för allmänheten kan beskrivas här. Frågan avser både strategiskt arbete och specifika insatser. (Ur Kulturrådets kompletterande blankett för kvalitativ uppföljning)

Vidga deltagandet genom nya riktlinjer för att nyttja tekniken

I Västra Götalandsregionens (VGR) kulturstrategi pekas fem strategiska områden ut, varav ett är att nyttja tekniken. Målsättningen är att ”Medvetet nyttja tekniken för konstnärligt innehåll, spridning och medskapande.” (Kulturplanen 2013-2015, sidan 33).

Under året har nya riktlinjer för strategiområde nyttja tekniken antagits av VGR. Det handlar om att bättre nyttja de möjligheter som digitaliseringen öppnar för mer deltagarstyrd kultur i ett alltmer heterogent samhälle. Digitaliseringen riskerar också att göra kulturen mer likriktad genom filterbubblor, när kulturutbud på internet individanpassas och människor serveras mer av det som bekräftar deras världsbild.

Verksamheterna vidgar deltagandet genom att nyttja tekniken

Det finns flera exempel på hur scenkonstinstitutioner har påbörjat arbetet med att bättre nyttja tekniken för att nå nya publikgrupper. Genom VGR:s satsningar på digitalisering av biografier, kan Göteborgs Operan och Göteborgs Symfoniker livesända föreställningar via Folkets Hus och Parker. GSO play är en kostnadsfri webbkanal som lockar tittare från hela världen och GOfilm började sända i mindre skala i slutet av 2016.

Under de senaste åren har flera museer utvecklat digital närvaro för att kunna möta en ny generation besökare på deras villkor och erbjuda kunskap, delaktighet och medskapande. Digikult är en nordisk mötesplats för digitalt kulturarv i praktiken i samverkan mellan bl.a. VGR, Länsstyrelsen, Göteborgs Stadsmuseum och Wikimedia. Under året har VGR tagit fram en utvecklingsplan konferensen, läs mer i avsnitt 9.3 Levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.

En viktig del av museernas digitaliseringsstrategi för samlingsförvaltning är att göra urval och prioritera i samlingarna samt urval gällande lämpliga kanaler för förmedling och tillgängliggörande. I detta arbete är nationella nätverk och samverkan med andra museer av största betydelse för att få bästa effekt av insatserna.

Under 2016 har Sjöfartsmuseet Akvariet påbörjat arbetet för att öka den digitala tillgängligheten till samlingarna genom K-samsök. På Göteborgs stadsmuseum har två halvtidstjänster tillförts samlingsverksamheten för att öka takten på digitaliseringsarbetet. På Röhsska museet har ytterligare ca 1 600 föremål digitaliserats, varav mer än hälften är tillgängliga direkt via sökfunktionen. Bohusläns museum har digitaliserat över 149 000 objekt, 133 000 foton/filmer och 16 000 föremål.

Västarvet tillgängliggör samlingarna digitalt genom K-samsök och GBIF (Global Biodiversity Information Facility) för att ge såväl nationell som internationell sökmöjlighet. Tillgängliga via Västarvets hemsidor finns 44 657 föremål i Digitalt Museum, 194 217 foton i Digitalt Museum samt 120 481 naturhistoriska föremål från Naturhistoriska Museet.

Västarvet driver också arbetet med *Industrimuseum Västra Götaland*. Under året har Prismavg.se lanserats som innehåller drygt 50 berättelser, 80 arbetslivsmuseer och ett hundratal industrihistoriska platser. Västarvet ansvarar också för 365 Slöjd, en digital satsning med ungefär 3000 besök om dagen.

På *Nordiska Akvarellmuseet* har två parallella projekt med Interaktiva Institutet fortlöpt, Agera Digitalt samt Kultur i Vården. De båda projekten startade 2014 med stöd från VGR. Under 2016 har Kultur i Vården, vars uppdrag varit att undersöka och utveckla hur visningar kan genomföras på distans med hjälp av en robot, avslutats och uppmärksammat av bland annat Göteborgs-Posten och TV4. Agera Digitalt är ett utforskande projekt kring hur modern teknologi kan användas i pedagogik, förmedling och konstnärligt undersökande, och fördjupades under 2016.

We Are Together – samåkning till kulturinstitutioner

Nordiska Akvarellmuseet (NAM) tog 2014 fram den webbaserade samåkningstjänsten *We Are Together*, där man kan lista sig om man har plats i bilen eller vill åka med någon annan besökare. Projektet finansieras delvis av VGR och ytterligare 15 kulturinstitutioner i Västra Götaland omfattas nu av tjänsten, som även finns översatt till engelska. Tanken är att öka tillgängligheten till kultur, men också att prioritera miljöns hållbarhet.

Årliga kartläggningar av kulturvanor genom SOM institutet

En viktig del av att vidga deltagandet i kulturlivet är att öka kunskapen om invånarnas kulturvanor. SOM institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen enkätundersökningar till personer mellan 16 - 85 år via post och web (SOM = Samhälle, Opinion, Media). Svarsfrekvensen är relativt hög, men med en sjunkande trend och uppgick 2015 till 51 procent i den nationella SOM undersökningen.

Flera intressanta rapporter om kulturvanor i Västra Götaland utifrån SOM undersökningarna har publicerats på senare tid, däribland följande:

- *Vision Västra Götaland 2016*, SOM rapport 2016:36 finansierades inom ramen för samarbetet mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och SOM institutet om årligen återkommande medborgarundersökningar sedan 1998.
- *Kulturvanor i svenska städer*, SOM rapport 2016:34 finansierades genom delegeringsbeslut av kulturchefen i november 2016.
- *Västra Götalands mest kulturella stad – kulturindex för större städer i Västra Götaland med nationell utblick*, finansierades inom ramen för befintliga personalresurser vid Koncernkontoret, VGR under innevarande år.

Kön, ålder, utbildningsnivå och närhet till utflyktsmål påverkar kulturvanor

Resultaten visar i korthet att allmänhetens intresse för kultur förändras långsamt över tid. Generellt är det något fler kvinnor än män som ägnar sig åt olika kulturaktiviteter. Lund och Stockholm har Sveriges mest kulturellt aktiva invånare och Göteborg hamnar på fjärde plats. I Västra Götaland utmärker sig följande städer nationellt: Göteborg är konsertstad, Borås är biblioteksstad och Uddevalla är museistad. Resultaten speglar att ålder, utbildningsnivå och närhet till utflyktsmål påverkar kulturvanor.

Yngre personer utövar i högre utsträckning själva kultur i olika former än äldre, såsom teckna, måla eller skriva poesi. Teater, opera och klassisk musik är mer lockande för den äldre publiken, medan de yngre föredrar bio, rock- och popkonserter (*Vision Västra Götaland*, SOM rapport 2014:28, sid 28).

”Intressant är att museibesöken är den kategori som bäst förenar västsvenskarna, och här finns knappt några skillnader med avseende på kön eller ålder” (*Vision Västra Götaland*, SOM rapport 2016:36, sidan 22).

Att ha nära till ett utflyktsmål ökar sannolikheten för ett besök, de som bor i Göteborgsregionen går i högre utsträckning, bio, teater och konserter än i övriga Västra Götaland (*Vision Västra Götaland*, SOM rapport 2016:36, sidan 23).

Det finns tydliga tecken på ojämlikhet när det gäller invånarnas kulturvanor. Invånare med låg utbildning deltar i lägre utsträckning i kulturaktiviteter än de med hög utbildning. Samma tydliga mönster utkristalliserar sig för social klassbakgrund. (*Vision Västra Götaland*, SOM rapport 2016:36, sidan 30). Myndigheten för Kulturanalys konstaterar dock att eget skapande är mer jämnt fördelat beträffande utbildningsbakgrund och boendeort. (*Kulturvanor*, Rapport 2016:1 av Myndigheten för kulturanalys, sid 28).

9.5 Internationalisering

Med internationellt utbyte avses kulturverksamhet som berör Sverige och minst ett annat land. Frågan avser både strategiskt arbete och specifika insatser. (Ur Kulturrådets kompletterande blankett för kvalitativ uppföljning)

9.5.1 Västra Götalandsregionens arbete för att främja internationellt utbyte inom kulturlivet

I Västra Götalandsregionens (VGR) kulturstrategi pekas fem strategiska områden ut, varav ett är att öka internationaliseringen. Kulturnämnden antog 2014 riktlinjer och dessa fokuserar på fyra mål:

- Utveckla och förnya kulturlivet i Västra Götaland
- Bidra till ökad sysselsättning och ett mångfasetterat näringsliv
- Öka samarbetet
- Vidga och fördjupa kulturbegreppet

VGR har under 2016 gjort följande insatser för att öka internationaliseringen.

- Samarbetet med North East England innebar bland annat en resa till Newcastle i februari som resulterade i en utställning med västsvenskt konsthantverk: ”Textil/Juvel”. I samband med en Tall Ship Regatta med målgång i Göteborg genomförde VGR, via Maritimt i Väst och i samarbete med Göteborg & Co, en ungdomssatsning där ungdomar följde med som besättning.
- Samarbetet med Vilnius Development Region har resulterat i aktiviteter i Skara och Herrljunga. Ett 20-tal ungdomar från Brewhouse i Göteborg och Music Factory i Skara besökte Vilnius för ett utbyte med musik- och artiststuderande från Vilniusområdet. VGR stödde ett traditionellt luciafirande i Vilnius med tusen personer.
- Rumänska Sibiu är en ny samarbetspartner som besökte Västra Götaland för att diskutera framtida samarbeten.
- Projektet Ungas rörlighet har slutförts av KulturUngdom och övertas nu av Europa Direkt-kontoret i Skaraborg. Syftet är att underlätta för främst unga att delta i arbete, praktik och kulturverksamheter i övriga Europa.
- Kultur i Väst har arrangerat ett seminarium om vägar till EU-finansiering och Tillt har lotsat åtta projekt fram till en ansökan inom EU:s kulturprogram Kreativa Europa. Ett steg har tagits mot att VGR deltar i den Öppna samordningsmetoden.
- VGR har även deltagit i flera internationella nätverk, däribland ICORN:s generalförsamling, internationella organisationen för fristäder, Assembly of European Regions (AER) och European Cultural Tourism Network (ECTN).

9.5.2 Sammanfattning av verksamheternas arbete för att främja internationellt utbyte inom kulturlivet

Scenkonst

GöteborgsOperan har allt mer etablerat sig som en partner i internationella samarbeten och samproduktioner.” (GöteborgsOperans årsredovisning sidan 31).

- GöteborgsOperans Danskompani är efterfrågade på de internationella scenerna. Under året besöktes fyra europeiska städer: Sankt Pölten, San Sebastian, Barcelona och Paris med 10 föreställningar för drygt 6 800 besökare. Semperoperans balettkompani gästspelade med Romeo och Julia och i samband med Göteborgs Dans- och Teaterfestival presenterade GöteborgsOperan Ohad Naharins världsberömda danskompani, Batsheva Dance Company,
- Tre originalproduktioner från GöteborgsOperan får vidare liv i Europa – *Madame Butterfly* på Finlands Nationalopera, *Idomeneo* på Litauens Nationalopera och *Riddar Blåskäggs borg och Erwartung* framfördes vid Janačekfestivalen i Brno. *Carmen* har köpts in från England och har nu anpassats till GöteborgsOperans scen.
- GöteborgsOperan är medlem i samarbetsorganisationen OperaEuropa, som består av 170 operahus och operafestivaler i 43 länder. Det finns ett stort internationellt intresse för GO Skapa och har diskuterats vid Opera Europas konferenser i Amsterdam och Berlin.

Göteborgs Symfoniker anses vara en av Europas främsta orkestrar och anlitar dirigenter och solister i internationell konkurrens. Läs mer i avsnitt 9.2.2 om verksamheternas arbete för att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.

- Efter två lyckade turnéer till Kina och Tyskland under 2015, var det inga långa turnéer under 2016 för Göteborgs Symfoniker.
- Göteborgs Symfoniker är värdar för flera internationella utbyten för och med unga musiker, däribland ”Side by Side”, som arrangerades för tredje gången 2016 med 1 250 deltagare. European Union Youth Orchestra gästspelade också i Konserthuset tillsammans med tre ungdomsorkestrar i Sverige.

Bohusläns Big Band har under 2016 haft samarbete med flera internationella artister såsom Joe Lovano, saxofonist från USA och Yoshiko Kishino, pianist från Japan.

Regionteater Väst (RTV) har haft flera internationella samarbeten under 2016.

- RTV har fortsatt att fördjupa sig inom pedagogiken Reggio Emilia inom ramen för utvecklingsprojektet ”Barns medverkan som motor i konstnärlig utveckling”. Under året har det varit en studieresa till institutet Reggio Children i Emilia Romagna Italien och samarbete med Ebba Theorell, som utbildar ateljéristor i Sverige.
- RTV har även samarbetat med London Contemporary Dance School och deras turnékompani The Edge samt det skandinaviska samarbetet *Sleeping with the lights on* med Mute Company, Köpenhamn och Bærum Kulturhus, Oslo. RTV har också besökt Spring Forward, festival för unga koreografer i Pilsen, Tjeckien samt tagit emot Interplay, unga europeiska dramatiker.

Göteborgs Stadsteater är aktiva inom samarbetsprojektet Prospero som utvecklar europeisk scenkonst genom att tillsammans skapa föreställningar, gästspel och utbildningar.

- Genom samarbetet kunde *The Misfits* av Mattias Andersson gästspela på internationella festivaler i Bologna och Rennes.
- Invånarna i Västra Götaland för även möjlighet att ta del av europeisk scenkonst och under året gästspelade *Forbidden Zone* i regi av Katie Mitchell från Berlin på Göteborgs Stadsteater som del i Göteborgs dans- och teaterfestival.

Museer och hemslöjd

Västarvet är en efterfrågad resurs för internationalisering av kulturarvet.

- Västarvet deltar i interregprojektet CHRISTA (Culture and Heritage for Responsible, Innovative and Sustainable Tourism Actions) och syftet är att stärka hållbar kulturturism tillsammans med åtta andra regioner i Europa. I VGR samverkar bland annat Västarvet och Turistrådet Västsverige.
- Västarvet är medlem i ICOM, International Council of Museums och deltar i relevanta seminarier som arrangeras runt om i världen. Under året har Västarvet deltagit i att översätta ”Disposal toolkit”. Bakgrunden är behov av etisk vägledning vid gallring på museer.
- Vitlycke museum deltar i det nordiska och i det europeiska nätverket för världsarv. Sedan 2015 är Vitlycke museum medlem i EXARC, ett europeiskt nätverk för experimentell arkeologi och arkeologiska friluftsmuseer och har under året deltagit i en konferens om experimentell arkeologi i Nederländerna.

- Göteborgs naturhistoriska museum är medlemmar i CETAF, (Consortium of European Taxonomic Facilities), ett europeiskt nätverk för naturhistoriska och naturvetenskapliga institutioner.
- *DINA* är ett samlingshanteringssystem för naturhistoriska samlingar som utvecklas tillsammans med svenska och internationella institutioner. Under året har Västarvet fortsatt att göra naturhistoriska databaser tillgängliga digitalt på en gemensam webbplats.
- Vänersborgs museum är medlem i ICOM Namibias samarbetsgrupp Africa Accessioned, ett nätverk av afrikanska och europeiska museer med afrikanska samlingar, som främst samarbetar via internet. Följande länder är representerade: Namibia, Botswana, Zambia, Zimbabwe, Sverige, Storbritannien, Finland och Tyskland.
- *"Slöjdutövändet ovlja att förhålla sig till nationella gränser tillsammans med dess möjlighet att verka utan talande ord lämpar sig väl för internationella samarbeten."* (Västarvets hemslöjdskonsulenter, Verksamhetsberättelse 2016, sid 16). Under året har kontakter knutits med Vilnius i Litauen och Sibiu i Rumänien. Dessutom deltar en hemslöjdskonsulent i "Europea Diploma in Cultural Project Management", en utbildning som främjar kulturell mångfald och interregionala utbyten.

Nordiska Akvarellmuseet (NAM) har omfattande internationella samarbeten och utbyten:

- Museets fem gästateljéer gästas av Västra Götalandsregionens internationella gäststipendiater, NAM:s stipendiater och Artists in Residence.
- Utställningar produceras i samverkan med internationella aktörer, exempelvis inleddes året med en utställning med internationell samtidskonst på papper med inlån från "Centre Pompidou Paris". Även Disney-utställningen visades i samarbete med "Animation Research Library" i Los Angeles.

Bilaga 1: 26 verksamheter i kultursamverkansmodellen 2016

Föreningsarkiv

1. Bohusläns föreningsarkiv
2. Skaraborgs föreningsarkiv
3. Älvsborgs föreningsarkiv

Konst- & kulturfrämjare, bibliotek & litteratur och film

1. Film i Väst
2. Göteborgs stad, dans- och konstkonsulenter
3. Kulturakademin Trappan
4. Kultur i Väst (även bibliotek och film)
5. KulturUngdom
6. Riksteatern Väst
7. Strömstad kommun för litteraturfrämjande insatser

Museer och hemslojd

1. Bohusläns museum
2. Göteborgs museer
 - Göteborgs konstmuseum
 - Göteborgs stadsmuseum
 - Röhsska museet
 - Sjöfartsmuseet Akvariet
3. Läckö Slott (museum med sommaropera)
4. Nordiska Akvarellmuseet
5. Röda Sten Konsthall
6. SAAB museet
7. Västergötlands museum
8. Västarvet – regional förvaltning för natur- och kulturarv som driver verksamheten på Göteborgs Naturhistoriska museum, Lödöse museum, Forsviks Bruk, Slöjd & Byggnadsvård, Vänersborgs museum, och Vitlycke museum.

Scenkonst

1. Borås Stadsteater (**teater** och dans)
2. Folkteatern (**teater**)
3. Göteborgs Operan (**musik och dans**)
4. Göteborgs Stadsteater (**teater**)
5. Göteborgs Symfoniker (**musik**)
6. Göteborg Wind Orchestra (**musik**)
7. Regionteater Väst (**teater och dans**)
8. Vara Konserthus (**musik, dans och teater**)

Bilaga 2: Uppföljning av insatser i Västra Götalands regionala kulturplan 2016